

FINSK ELEMENTARBOK

Infinitivus I.

A.F.

107.

A. KALLIO.

III.

* Infinitiverna är enkla och författade av verbet.

*) Inf. I har efter Raa vissa ändringar för konsonants tecknet
som inte kan vidgas.

BORGÅ, 1886.

WERNER SÖDERSTRÖMS
FÖRLAG.

Zoon,	inf. I <i>tuoda</i> ', (att) bringa.
Sibon,	" <i>pitoo</i> ', (att) binda.
Munton,	" <i>murtaa</i> ', (att) bryta.
Näen,	" <i>nähdä</i> ', (att) se.
Siivon,	" <i>päästä</i> ', (att) lätsa.
Käytön,	" <i>poetta</i> ', (att) störta.
Raitien,	" <i>leita</i> ', (att) vallta.
Ryfvenen,	" <i>heitä</i> ', (att) krossa.
Stoleon,	" <i>koeta</i> ', (att) samala.

A KÄFTIÖ

Minni tänäp menmä, jaig måste gå.
 Ännen pitää olla ohjera, han bör vara litig.
 Et luopimot tulla, de förvade komma.
 Tämä et saat menmä, du får icke gå.
 Minna en jötä kubbi, jag urkar icke gå.

III

HELSINGFORS,

FINSKA LITTERATUR-SÄLLSKAPETS TRYCKERI,

1886.

Verbens Nominalformer.

Infinitiverna *).

Infinitivus I.

107.

Saan,	st. af inf. I	saata ¹).
Tuon,	" "	tuota ¹).
Sidon,	" "	sitoa ¹).
Muutan,	" "	muuttaa ¹).
Kewin,	" "	repiä ¹).
Luen,	" "	lukea ¹).
Lähden,	" "	lähteä ¹).
Näen,	" "	nähtä ¹).
Teen,	" "	tehtä ¹).
Kuulen,	" "	kuvulta ²).
Menen,	" "	mentä ²).
Puren,	" "	purta ²).
Syöksen,	" "	syöstä ²).
LeikitteLEN,	" "	leikiteltä ²).
Raitsen,	" "	faitta ²).
Kykenen,	" "	kyettä ²).

*) Infinitiverna äro substantivformer af verben.

¹) Inf. I har efter lång vokal, diftong eller konsonant tecknet -ta, -tö, efter kort vokal -a, -ä. Jfr. lekt. 98 ¹).

²) Tvåstafviga på e med föregående l, n, r, s, alla flerstafviga på e samt de kontrahibla verben foga tecknet för inf. I till den stypade stammen. Jfr. lekt. 89, 93, 97, 98.

Lupaan, st. af inf. I luwatta²⁾.

Rokoon, " " footta²⁾.

Kerkeen, " " kerjettä²⁾.

Tuon,	inf. I	{ tuodäfse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) bringa.
Sidon,	"	{ fitoafse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) binda.
		{ fitoa' ³⁾ , binda.
Muutan,	"	{ muuttaafse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) flytta.
		{ muuttaa' ³⁾ , flytta.
Näen,	"	{ nähdäfse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) se.
		{ nähdä' ³⁾ , se.
Kuulen,	"	{ kuullafse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) höra.
		{ kuulla' ³⁾ , höra.
Menen,	"	{ mennäfse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) gå.
		{ mennä' ³⁾ , gå.
Puren,	"	{ purrafse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) bita.
		{ purra' ³⁾ , bita.
Syöffen,	"	{ syöstäfse(ni o. s. v.) ³⁾ , för att (jag o. s. v. måtte) störta.
		{ syöstä' ³⁾ , störta.

²⁾ Se föreg. sid. 2).

³⁾ Inf. I har blott en kasus: transl. sing., antingen fullständig med ändelsen -kse, som brukas endast med possessivsuffix, eller för kortad, som ändas på aspiration; framför dessa ändelser förmildras infinitivstammens t.

Raitsen, inf. I	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top; padding-right: 10px;">faitafse(ni o. s. v.)</td><td>3), för att (jag o. s.</td></tr> <tr> <td>v. måtte)</td><td>valla.</td></tr> </table>	faitafse(ni o. s. v.)	3), för att (jag o. s.	v. måtte)	valla.
faitafse(ni o. s. v.)	3), för att (jag o. s.				
v. måtte)	valla.				
Ryfenen, „	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top; padding-right: 10px;">fjetäfse(ni o. s. v.)</td><td>3), för att (jag o. s.</td></tr> <tr> <td>v. måtte)</td><td>kunna.</td></tr> </table>	fjetäfse(ni o. s. v.)	3), för att (jag o. s.	v. måtte)	kunna.
fjetäfse(ni o. s. v.)	3), för att (jag o. s.				
v. måtte)	kunna.				
Röfoon, „	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top; padding-right: 10px;">footafse(ni o. s. v.)</td><td>3), för att (jag o. s.</td></tr> <tr> <td>v. måtte)</td><td>samla.</td></tr> </table>	footafse(ni o. s. v.)	3), för att (jag o. s.	v. måtte)	samla.
footafse(ni o. s. v.)	3), för att (jag o. s.				
v. måtte)	samla.				
	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top; padding-right: 10px;">foota'</td><td>3), samla.</td></tr> </table>	foota'	3), samla.		
foota'	3), samla.				

Menen finne nähdäfjeni häntä, jag går dit för att se honom.

Menitkö finne nähdäfjesi häntä, gick du dit för att se honom?

Me emme menneet finne nähdäfjemme häntä, vi gingo icke dit för att se honom.

Te menitte finne nähdäfjenne häntä, i gingen dit för att se honom.

Hän meni l. he meniwät finne nähdäfjensä häntä, han (hon) gick l. de gingo dit för att se honom.

Poika meni l. pojat meniwät finne nähdäfjensä häntä, gos sen gick l. gossarne gingo dit för att se honom.

Toitko nämät omenat minun syödäfjeni, hemtade du dessa äpplen åt mig att äta (för att jag måtte äta)?

Toin omenoita sinun syödäfjesi, jag hemtade äpplen åt dig att äta (för att du måtte äta).

Toitteko omenia meidän syödäfjemme, hemtaden i äpplen åt oss att äta (för att vi måtte äta)?

---

³⁾ Se föreg. sid. 3).

Toimme omenia Teidän syödäksenne, vi hemtade äpplen åt Eder att äta (för att Ni måtte äta).

Toin, toit o. s. v. omenia hänen l. heidän syödäksensä, jag, du o. s. v. hemtade äpplen åt honom (henne) l. dem att äta (för att han (hon) l. de måtte äta).

Isä toi omenia minun syödäkseni, sinun syödäksesi, hänen syödäksensä o. s. v., fadren hemtade äpplen åt mig, dig honom (henne) o. s. v. att äta (för att jag, du, han (hon) o. s. v. måtte äta).

Minä toin omenoita pojän syödä, jag hemtade äpplen åt gossen att äta (för att gossen måtte äta).

Pojat toivat omenoita tyttöjen syödä, gossarne hemtade äpplen åt flickorna att äta (för att flickorna måtte äta).

Täällä on omenia syödä, här finnas äpplen att äta (för att man må äta).

Isä toi lapilleen omenoita syödä, fadern hemtade åt sina barn äpplen att äta (för att ätas).

Regel. Inf. I, såväl den fullständiga som den förkortade formen, användes för att beteckna *ändamålet* med hufvudverbets handling. Infinitivens subjekt återgivs med possessivsuffix, som alltid fogas till den fullständiga translativen, om det har afseende på det styrande verbets subjekt, med genitivus *) jemte possessivsuffix, om det är ett personalpronomen, som icke har afseende på det styrande verbets subjekt, samt med genitivus vid den förkortade formen utan possessivsuffix, om det är något annat ord än ett personalpronomen. Om infinitivens subjekt alls icke är utsatt, användes den förkortade formen med opersonlig¹l. passiv betydelse.

---

*) Genit. af första och andra personens personliga pronomen kan bortlemnas; t. ex. isä toi omenia syödäksesi, fadren hemtade äpplen åt dig att äta.

(Minun) luullakseni, tietääkseni, muistaakseni, (sinun) luullaksesi, tietääksesi, muistaaksesi o. s. v., så vidt l. enligt hvad jag, du o. s. v. tror, vet, minnes.

Niin sanokaessni, för att jag så må säga l. uttrycka mig.

108.

Asja on waikaa toimittaa, saken är svår att utföra.

Raikki asiat eiväät ole waikat toimittaa, alla saker äro icke svåra att utföra.

Asja on waikaa pojän toimittaa, saken är svår för gossen att utföra l. att utföras af gossen.

Oliko asja waikaa sinun toimittaa, är saken svår för dig att utföra l. att utföras af dig?

Asja on waikaa poifien toimittaa, saken är svår för gossarna att utföra l. att utföras af gossarne.

Asiat ovat waikat heidän toimittaa, sakerna äro svåra för dem att utföra l. att utföras af dem.

Minä pidän asjata waikiana l. fatson asjata waikafsi hänen toimittaa, jag anser saken vara svår för honom att utföra l. att utföras af honom.

Regel. Den förkortade formen af Inf. I användes såsom bestämning till ett adjektiv, för att beteckna, med afseende hvarå en egenskap utsäges om något. Infinitivens subjekt återgives med genitivus.

Minun on aika lähteä pois, det är tid för mig att begifva mig bort.

Minulla on kyllä aikaa lähteä sinne, jag har nog tid att begifva mig dit.

Minulla ei ole aikaa tulla, jag har icke tid att komma.

Anna minulle lupa ajaa tuo mies *) pojä, gif åt mig tillåtelse att drifva bort denne man.

Minulle annettiin lupa ajaa tuo mies *) pojä, man gaf mig tillåtelse att drifva bort denne man.

Minun l. minulla on lupa ajaa tuo mies *) pojä, jag har tillåtelse att drifva bort denne man.

Minä sain luwan ajaa tuon miehen pojä, jag fick tillåtelse att drifva bort denne man.

Lupa on leiffiä puhua, det är tillåtligt att skämta.

Regel. Den förkortade formen af Inf. I användes såsom bestämning till ett substantiv, för att beteckna den handling, hvartill substantivets begrepp föranleder.

Ahferoitseen, beflitar l. bemö-
dar mig om.

Aie (aifee), afsigt.

Aikomus (=fje), afsigt.

Unfara, sträng.

Jopa, till och med.

Dikeus (=te), rättighet.

Piustyö, träarbete.

Päinvästainen, motsatt.

Ruotsinkielii, svenska språket.

Selitän, förklrarar.

Useimmiten, oftast.

Walta, rättighet.

109.

Minun täytyy mennä a), jag måste gå.

Pojan pitää olla a) ahfera, gossen bör vara flitig.

Hänen onnistui saada a) faunis firja *), han lyckades erhålla en vacker bok.

*) Infinitivens totala objekt står i den kortare accusativen, om infinitiven är subjekt eller hänför sig såsom bestämning till en imperativ eller till den opersonliga formen eller till satsens subjekt. Jfr. lekt. 11, 97, 98.

Minun on mahdoton saada b) tätä walmiifsi, det är omöjligt för mig att få detta färdigt.

Parempi on saada b) kuin antaa b), det är bättre att få än gifva.

Minulla on tapana nousta b) warhain, jag har för sed att stiga tidigt upp.

Minua kammottaa wiedä c) lapsti *) finne, jag fasar för att föra barnet dit.

Regel. Den förkortade formen af Inf. I användes såsom subjekt i satsen, om predikatet utgöres af:

- a) ett opersonligt verb,
- b) opersonligt användt **olla** jemte ett adjektiv som predikatsord eller jemte predikatsfyllnad,
- c) ett opersonligt kausativt verb.

Anm. Inf. I såsom subjekt följer efter predikatet.

Iljettää, väcker afsky; minua iljettää, jag vämjes vid l. afskyr.

Kammottaa, förfära; minua kammottaa, jag fasar för.

Kartutan, förökar, stärker.

Käskeni; käskee elää, är besvärligt att lefva.

Menestäys, framgång.

Mieluummin, hellre.

Onnistun, jag lyckas; minun onnistuu, det lyckas för mig l. jag lyckas.

Purjehdin, seglar.

Pidän, håller; minun pitää, jag bör.

Raitis (=ttii), frisk.

Sielu, själ.

Sowin, är passande; minun sopii, det passar för mig.

Tarwitsen, behöfver, är i behof af; minun tarwitsee, jag behöfver l. måste.

Tulen; minun tullee, det tillkommer mig, jag bör.

Täydyn, blir uppfylld; minun tätyyn, jag måste.

Wilkas (=ffaa), liflig.

*) Se föreg. sid. *).

110.

Josä lupasi antaa minulle kirjan, (min) far lofvade gifva åt mig en bok.

Hän ei jatka tehdä työtä, han orkar icke arbeta.

Saankö tulla, får jag komma?

Regel. Den förkortade formen af Inf. I användes såsom objekt till ofullständiga transitiva verb, som beteckna förmåga, vilja, tillåtelse m. m.

Josä ei anna poikien laiskoitella, fadern tillåter icke gossarna att lätjas.

Salli hänen tuoda poika *) tänne, tillåt honom att hemta gosson hit.

Pojan käskettiin wiedä hewonen *) pojä, gosson befaldes att föra hästen bort.

Regel. Vid verben **annan**, **sallin** och **käskien** uttryckes personen, som erhåller tillåtelsen eller befallningen, med genitivus.

Josä käski pojan olla ahkeran, fadern bad gosson vara flitig.

Ennemmin, förr.

Höyrylaiwa, ångbåt.

Joutilas (=aa), sysslolös.

Mufa; olla muassa, vara med; tulla mufaan, komma med.

Mjöhemin, senare.

Purjewene (=ee), segelbåt.

Rautatie, jernväg.

Sallin, tillåter.

Tohdin (=ti), vågar.

Tästälähin, häданefter.

Weltostun, förslappas.

*) Se sid. 6 *).

Infinitivus II.

III.

Inessivus.

Saan, stam af inf. II aktivi *saate*¹⁾.

Tuon, " " " tuote¹⁾.

Sidon, " " " fitoe¹⁾ I. fitoi¹⁾.

Rewin, " " " repie¹⁾.

Luen, " " " lukei^{1,2)} I. lufie^{1,2)}.

Lähden, " " " lähtei^{1,2)} I. lähtie^{1,2)}.

Kylwen, " " " kylpei^{1,2)} I. kylpie^{1,2)}.

Kuulen, " " " kuulste^{1,3)}.

Kokoona, " " " kootte^{1,3)}.

Saan, stam af opers. formens inf. II *saatae*¹⁾ I. *saatai*¹⁾.

o. s. v.

Saan, iness. af. inf. II aktivi *saadesä*, under l. vid erhållandet.

Tuon, " " " tuodesä, " " bringandet.

Sidon, " " " fitoessä I. fitoissä, under l. vid bindandet.

Rewin, " " " repiesä, under l. vid rifvandet.

Kuulen, " " " kuullesä, " " hörandet.

Kokoona, " " " kootesä, " " samlandet.

¹⁾ Inf. II har efter lång vokal, diftong l. konsonant tecknet *te*, efter kort vokal *e*, hvilket *e* efter alla andra vokaler än *i* kan öfvergå till *i* och bilda med föregående vokal en lång diftong. Jfr. lekt. 107 ¹⁾.

²⁾ Hos tvåstafviga på *e* med föregående *k*, *t*, *p*, som icke kunnna stympas, öfvergår alltid någotdera *e* till *i*.

³⁾ Tvåstafviga på *e* med föregående *l*, *n*, *r*, *s*, alla flerstafviga på *e* samt de kontrahibla verben foga tecknet för inf. II till den stympade stammen. Jfr. lekt. 89, 93, 97, 98, 107.

Saan, iness. af opers. formens inf. II saataessa I. saataissa,
i det l. medan man erhåller.
o. s. v.

Sinne tullessasi saat sen, då du kommer dit, får du den.
Tulewatko he meille palatessanja, komma de till oss, då de
återvända?

(Minun) sitä sinne wiedessäni tulsi hän minua wästaan, då
jag förde det dit, kom han emot mig.

(Teidän) tänne tullessanne olen (minä) aina ollut iloinen,
då Ni kommit hit, har jag alltid varit glad.

Hänen I. heidän menessään menewät kaiffi muutkin, då han
går l. de gå, skola äfven alla andra gå.

Pojan I. poifien tullessa fotia, oli jo pimeä, då gossen kom
l. gossarne kommo, var det redan mörkt.

Kotiin tullessaan oli isä kipeä, då fadern kom hem, var han
sjuk (vid sin hemkomst var fadern sjuk).

Tätä kantaessaan lauloiwat pojat, då gossarne buro detta,
sjöngo de (vid sitt bärande sjöngo gossarne).

Mentäessä wiwyttiin pääwä, då man gick, dröjde man en
dag.

Tätä kirkko rakennettaissa oli katoruosi, då man bygde
denna kyrka l. då denna kyrka bygdes, var det nödår.

Regel. Inessivus af inf. II användes för att beteckna en handling, med hvilken hufvudverbets handling sker samtidigt. Den aktiva infinitivformens subjekt uttryckes med genitivus eller possessivsuffix (enl. reg. i lekt. 107). Om infinitivens subjekt alls icke är uttryckt, begagnas iness. af den opersonliga formen.

Anm. Äfven iness. af inf. II aktivi begagnas ofta opernligt; t. ex. *aika menee arwellesjä*, tiden förlider, medan man bärner sig; *mennesjä wiwynyttiin päivää*, då man gick, dröjde man en dag.

112.

Instruktivus.

Tuon, instr. af inf. II tuoden, genom att bringa.

Sidon, „ „ fitoen I. fitoin, „ „ binda.

Kuulen, „ „ kuullen, „ „ höra.

Rokoon, „ „ footen, „ „ samla.

Poika tuli itfien fotiin, gossen kom gråtande hem.

Luki faiffein kuullen, läste, så att alla hörde.

(Minun) luulteni I. tieteni, enligt hvad jag tror l. vet.

Siihen nähden, että, med afseende derå, att.

Mennen tullen, på fram- och återresan.

Regel. Instruktivus af inf. II användes för att beteckna sätet, huru hufvudhandlingen sker. Understundom är äfven vid dena form subjektet uttryckt genom en genitivus eller possessivsuffix.

Ajan, åker.

Lappeenranta, Willmanstrand.

Huwitan, roar.

Loppu, rest.

Hämeenlinna, Tavastehus.

Metsästän, jagar.

Juna, bantåg.

Mikkeli, S:t Michel.

Kalastan, fiskar.

Mjöoten, längs, längsmed.

Kanawa, kanal; Saimaan I.,

Ongin (=fi), metar.

Saimakanal.

Savonlinna, Nyslott.

Kumma, under.

Tarfootius (=ffé), afsigt.

Wiipuri, Wiborg.

Infinitivus III.

(=ma).

III.

Inessivus.

Olin I. kävin uimassa, jag var att simma.

Jätuin häntä odottamassa, jag satt och väntade på honom.

Regel. Inessivus af inf. III användes för att beteckna en handling, i hvars utförande någon är stadd.**Elativus.**

Tulin uimasta, jag kom från simning (att simma).

Laffaan syömästä, jag upphör att äta.

Estäni I. fiellän häntä tulenästä, jag hindrar l. nekar honom att komma.

Tapasin I. löyfin hänet lukemasta, jag träffade l. fann honom läsande (d. v. s. då han läste).

Regel. Elativus af inf. III användes för att beteckna den handling, hvarmed någon upphör att sysselsätta sig eller hvarifrån någon afhålls.**Illativus.**

Menen uimaan a), jag går att simma.

Rupeen lukemaan a), jag börjar läsa.

Mä totuta itseäsi laiskoittelemaan b), vänj dig icke vid att lätjas.

Hän pyyxi minua tulemaan b), han bad mig komma.

Hän ei kelpaa sitä toimittamaan c), han duger icke att utföra detta.

Hän on halukas menemään c), han är villig att gå.

Regel. Illatius af inf. III användes för att beteckna en handling:

a) till hvars utförande någon begifver sig eller hvarmed någon begynner att sysselsätta sig,

b) hvartill någon tillstyrkes, inledes, vänjes m. m.,

c) till hvars utförande någon är skicklig, villig m. m.

Halukas (=ffaa), villig.

Harjotan, öfvar.

Houkuttelen, lockar, narrar.

Joudun, råkar, hinner.

Kyky, förmåga.

Lämmitän, värmer.

Mies; olla mies johonfin,
vara vuxen l. i stånd till
något.

Oma; olla omansa johonfin,
vara lämplig l. passande
till något.

Satun, träffar, råkar.

Sowelias (=aa), passande.

Tottumaton, ovan.

Totun, blir van.

Totutan, vänjer.

Varoitan, varnar.

114.

A d e s s i v u s .

Lukemalla a) oppi, genom att läsa lär man sig.

Hän elättää itseänsä kauppa telemällä a), han lifnär sig genom handel.

Pyytämällä a) pyydän, jag begär på det enträgnaste.

Ölin nukkumallani b), jag var nära l. i begrepp att insomna.

Ölimme työtä alkamallani b), vi voro i begrepp att påbörja arbetet.

Jää oli rahat antamallaan b), fadern var nära att gifva pengarna.

Regel. Adessivus af inf. III användes för att beteckna:

a) medlet, hvarigenom, eller sättet, huru hufvudhandlingen utträttas,

b) vid verbet olla den handling, som just är i begrepp att ske, hvarvid alltid possessivsuffix användes.

Anm. För att beteckna en handling, som just är i begrepp att ske, användes vanligare en diminutivform på **-maise** i adessivus pluralis med possessivsuffix; t. ex. olin juuri nukkumaismillani; olimme työtä alkamaismillamme; isä oli rahat antamaismillansa.

Hellästi, ömt.	Leski (-e), enka.
Hiljainen, saktlig.	Rikastun, blir rik.
Saarittelen, pladdrar, raljerar.	Suoſio, gunst, välvilja.
Raipaus (-fje), saknad, längtan.	Turha, fåfäng; puuhun turhia, pratar strunt.
Köyhdyt (-ty), blir fattig.	Tyhmijys (-te), dumhet.

115.

Abessivus.

- Lukematta ei opi, utan att läsa lär man sig icke.
 Lupaa kysymättä lähdin kylään, utan att begära lof begaf jag mig till byn.
 Ustuin huoneeseen kenenkään huomaamatta, jag steg in i rummet, utan att någon märkte.
 Sen tiedän sanomattasifin, det vet jag äfven, utan att du säger.
 Hänén I. heidän tietämättänsä, utan att han I. de visste.

Regel. Abessivus af inf. III användes för att beteckna den handling, utan hvars medverkan hufvudhandlingen sker. Infinitivens subjekt uttryckes med genitivus eller possessivsuffix. (enl. reg. i lekt. 107).

Anm. Abessivus af inf. III har ofta passiv betydelse hos transitiva verb, som ej hafva objekt; t. ex. Haawa on parantamatta, såret är obotadt (haawa on parantamatton, såret är obotligt); laiskalta pojala läsfy pysty I. jää usein lukematta, för en lat gosse förblir lexan ofta oläst; jätitlö sen tekemättä, lemnade du det ogjordt?

Ulla, område.	Muinainen, forne.
Glämän=ohje (=ee), lefnadsre- gel.	Paikkaunta, trakt.
Epäilen; epäilemättä, otvifvel- aktigt.	Puhelen, pratar.
Jäljfesti, evigt.	Päälyystaffi, öfverrock, pa- letå.
Jälmi; tullee i., kommer i da- gen.	Seutu, nejd, trakt.
Kansansatu, folksägen.	Tarkoitan (-tta), åsyftar.
Kielimurre (=tee), dialekt.	Todellisesti, i sanning, verk- ligt.
Luultawa, trolig.	Tutfin, forskar.
	Mioppilas (=aa), student.

Infinitivus IV.

(=misse).

116.

Nominativus och Partitivus.

Minun on se *) tekeminen, jag bör l. måste göra detta.

Hänen oli kalastaminen koko viiffo *), han måste fiska hela
veckan.

Räykö näin sanominen, går det an, kan man l. passar det
att säga så här?

Ei sinne ole sinun menemistä, det är icke värdt l. det bär
sig icke för dig att gå dit l. du bör icke gå dit.

Lieneekö sinne minun menemistä, månne det vara värdt
för mig att gå dit.

Regel. Nominativus af inf. IV användes såsom subjekt till
verbet **olla** för att beteckna en handling, som bör ske, samt till
verbet **käydä** för att beteckna en handling, som passar att utföra.
Partitivus af inf. IV användes såsom subjekt till verbet **olla** i ne-
kande och tviflade satser. Den handlande personen uttryckes med
genitivus.

*) Se sid. 6 *).

Esimies,	förman.	Diftein;	sinulla on o., du har
Hälwegsin,	försmår, föraktar.	rätt.	
Huolin,	bryr mig om.	Pidän,	behåller.
Katsanto,	anblick.	Pilkallinen,	skämtsamt, sati-
Kirjanfijoja,	bokbindare.	risk.	
Koti,	hem.	Welka;	olen sinulle markan
Kunnollinen,	ordentlig.	welkaa,	jag är dig skyldig
Kunto;	funnon mies, heder-	en mark.	
lig l.	ordentlig karl.		
Nuoriso,	ungdom.	Yllämainittu,	ofvannämd.

Participierna *).

117.

Tuon,	partic. I aktivi tuowa ¹⁾ ,	bringande, som kommer
		att bringa ²⁾ .
Sidon,	„ „ „ sitowa ¹⁾ ,	bindande, „ „ „
		att binda ²⁾ .
Ruulen,	„ „ „ fuulewa ¹⁾ ,	hörande, „ „ „
		att höra ²⁾ .
Kokoont,	„ „ „ kokoawa ¹⁾ I. kokoowa ¹⁾ ,	samlande,
		som kommer att samla ²⁾ .

Tuon,	partic. I passivi tuotawa ¹⁾ ,	som bringas, som skall,
		bör, måste l. kan bringas ³⁾ .
Sidon,	„ „ „ sidottawa ¹⁾ ,	som bindes, som skall,
		bör, måste l. kan bindas ³⁾ .

*) Participierna äro adjektivformer af verben.

¹⁾ Participium I har tecknet *va*, *vä*.

²⁾ Participium I aktivi betecknar en pågående l. förestående handling.

³⁾ Participium I passivi betecknar en pågående, förestående, nödig, nödvändig l. passande handling.

Kuulen, partic. I passivi kuulstawa¹⁾), som höres, som skall, bör, måste l. kan höras³⁾.

Rökoon, „ „ „ foottawa¹⁾), som samlas, som skall, bör, måste l. kan samlas³⁾.

Tuon, partic. II aktivti tuonut, som bragt⁴⁾.

O. S. V.

(Se lekt. 88, 89).

Singularis.

Nomin. tuonut.

Partit. tuonutta.

Genit. tuoneen.

Illat. tuoneeseen.

Essiv. { tuonunna.
          { tuoneena.

Pluralis.

tuoneet.

tuoneita.

{ tuonutten.

{ tuoneiden l. -tten.

tuoneissin.

tuoneina.

Tuon, partic. I passivi tuotu, som blifvit hemtad⁴⁾.

O. S. V.

(Se lekt. 99).

Participium såsom attribut.

Mäata viljelewän wäestön tila, den jordbruksbefolknings tillstånd.

Tulewa aifa, kommande tid (tid som skall komma).

Suomeen muuttaneet Ruotsalaiset, svenskarne, som inflyttat till Finland.

Naitawa tytö, giftasvuxen flicka.

Kunnioitettava mies, en aktningsvärd man.

Tehty työ, utförda arbete.

^{1,3)} Se föreg. sid. 1,³⁾.

⁴⁾ Particium II betecknar fullbordad handling.

Participium såsom predikatsord.

Kala on elävä^{1,2)}), fisken är lefvande.

Sadut owt usein opettawia^{1,2)}), sagorna äro ofta lärorika.

Poika on oppinut²⁾), gossen är lärd.

Nuo waatteet owt fastuneita²⁾), dessa kläder äro våta.

Hedelmät owt kypsynietä²⁾), frukterna äro mogna.

Lapset owt opetettawat, barnen böra läras.

Poika olisi ollut opetettawa, gossen skulle hafva bort läras.

Tämä ei olisi ollut wielä tehtävä, detta skulle icke hafva bort göras ännu.

Nuo miehet eiwät ole funnioitettavia, desse män äro icke aktningsvärda.

Minä olen kutsuttu*), jag är kallad.

Kirja ei wielä ole luettu*), boken är ännu icke läst.

Te olette kutsutut*), i ären kallade.

Nämät sadut owt firjasta opittuja, dessa sagor äro inlärda från boken.

Regel. Såsom attribut eller predikatsord i satsen hafva de passiva participierna rent passiv betydelse. Participium I passivi betecknar då alltid nödig, nödvändig l. passande handling.

Lasten luettawa firja, en bok, som bör läsas af barn.

Minun toimitettawani ašiat, sakerna, som böra utföras af mig.

Olenko minä teidän fäskettäwänne, är jag en, som kan befallas af er?

Lapset owt wanhemppain opetettawat, barnen böra läras af föräldrarna.

¹⁾ Participium I aktivi såsom predikatsord betecknar pågående handling.

²⁾ Participierna öfvergå ofta till rena adjektiv.

^{*}) Jfr. lekt. 100¹⁾, 101¹⁾, 104¹⁾, 105¹⁾.

Ísjän firjoittama firja, en af fadern skrifven bok.

Hönen toimittamansa aſta, en af honom utförd sak.

En huoli Teidän tefemästänne ſaapiſta, jag bryr mig icke om ett af Er gjordt skåp.

Hän fehuu tefemäänsä ſaappia, han skyter öfver det af honom sjelf gjorda skåpet.

Tämä firja on iſjan firjoittama, denna bok är skrifven af fadern.

Onfo tuo heidän oma tefemänſä I. heidän itsenſä tefemä, är detta gjordt af dem sjelfva?

Regel. Vid participier med rent passiv betydelse uttryckes den handlande personen, *agenten*, med genitivus eller possessivsuffix. I stället för participium II passivi med agent begagnas ett nomen verbale på =ma, =mä („agentparticipium“).

Rastun; fastunut*), våt.

Roen (ſoke), försöker, pröfvar; ſokenut*), pröfvad.

Kypſyn, mognar; kypſynyt*), mögen.

Opin; oppinut*), lärđ.

Täyſin, helt och hållt; t. faswanut*), fullvuxen.

*) Se föreg. sid. 2).

118.

*Participium bildande med hjälperbetet **olen** ett sammansatt tempus.*

(Jfr. partic. såsom predikatsord).

Participium I¹⁾.

Aktivum²⁾.

Indikativ.

Perifrastiskt presens.

Olen tefewä, jag skall l. ärnar (nu) göra.

o. s. v.

Perifrastiskt imperfektum.

Olin tefewä, jag skulle l. ärnade (då) göra.

o. s. v.

Perifrastiskt futurum.

Olen tefewä, jag skall l. ärnar (i en framtid) göra.

o. s. v.

Konjunktiv.

Perifrastiskt presens.

Lienen tefewä, jag skall (nu l. i en framtid) måhända göra.

o. s. v.

Perifrastiskt imperfektum.

Olin tefewä, jag skulle (nu l. i en framtid) komma att göra.

o. s. v.

¹⁾ De sammansatta tempora, som bildas med participium I, kallas perifrastiska.

²⁾ Aktivets perifrastiska tempora beteckna förestående handling.

Imperativ.

Olfoon tekevä, han må komma att göra.

Olfoot tekevä, de „ „ „ „ „

Passivum³⁾.**Indikativ.****Perifrastiskt presens.**

On tehtävä, man bör l. måste (nu) göra.

Meidän⁴⁾ on mentävä, vi måste gå.

Mitä minun⁴⁾ nyt on tehtävä, hvad skall jag nu göra?

Lapsia on hyvin opettava, barn böra läras väl.

Perifrastiskt imperfektum.

Oli tehtävä, man måste (då) göra.

Mitä minun⁴⁾ oli tehtävä, hvad kunde jag göra?

Perifrastiskt futurum.

On tehtävä, man bör, måste l. skall (i en framtid) göra.

Meidän⁴⁾ on työ tehtävä, vi måste l. skola utföra arbetet.

Konjunktiv.**Perifrastiskt presens.**

Lienee tehtävä, man skall, bör l. måste måhända (nu l. i en framtid) göra.

Lieneekö meidän⁴⁾ jo lähdettävä, månne vi böra begifva oss af redan?

Minne hänen⁴⁾ lienee nämät firjat wietävä, hvart skall han väl föra dessa böcker?

³⁾ Passivets perifrastiska tempora beteckna nödig, nödvändig l. passande handling och äro opersonliga.

⁴⁾ Vid den opersonliga perifrastiska konjugationen uttryckes personen, som bör l. måste, med genitivus.

Perifrastiskt imperfektum.

Oliſi tehtäwä, man skulle l. borde (nu l. i en framtid) göra.
Meidän⁴⁾ oliſi mentäwä, vi borde begifva oss af.
Sinun⁴⁾ oliſi wietäwä heiniä talliin, du borde föra hö i
stallet.

Imperativ.

Olkoon tehtäwä, det må böra göras.

Participium II.

Se lekt. 90, 91, 92, 95, 96, 97 (sid. 50*), 100, 101, 104, 105, 106*).

Regel. Med participium II bildas de tempora, som beteckna fullbordad handling (d. v. s. perfektum, plusqvamperfektum och futurum exaktum). Dessa äro i passivum opersonliga.

Jääwä, tråkig.

Lewitän, breder, utbreder.

Maja, hydda, boning, herberge; antaa majaa, herbergera.

Olli (=e), halm.

Tila, utrymme.

Ullakko, vind, skulle.

Wuode (=tee); tehdä wuode, bädda.

Wältämättömästi, oundvikligt, nödvändigt.

119.

Participium såsom predikatsfyllnad.

Poika on olewinansa wiisä, gossen låtsar vara klok.

Miehet eiwät olleet tietäwinänsä mitään, männena låtsade icke veta något.

Minä olen usein ollut näfewinäni hänet, jag har ofta låtsat se honom.

⁴⁾ Se föreg. sid. 4).

Regel. *Essivus pluralis* af partic. I aktiv i användes med possessivsuffix vid verbet **olla** för att beteckna en låtsad handling.

Hän on weljensä kašwatettawana, han är att uppfostras af sin broder.

Minä pidän poikaani hänen kašwatettawanansa, jag har mina söner hos honom att uppfostras.

Sjä lähettil hänet opettajan kašwatettawafsi eifä minun kašwatettawafseni, fadern skickade honom att uppfostras af läraren och icke att uppfostras af mig.

Regel. I rent passiv betydelse användas *essivus* af partic. I passivi för att beteckna den handling, för hvars verkan någon är utsatt, och *translativus* för att beteckna den handling, för hvars verkan någon blir utsatt. Agenten uttryckes med genitivus eller possessivsuffix (enl. reg. sid. 19).

Tulsi fertoneefsi sen, jag råkade berätta detta l. jag kom af en händelse att berätta detta.

Minun tulsi se tehdyfssi, detta råkade blifva gjordt af mig.

Sain sen tuškin sanoneefsi, jag hann knappt säga detta.

En saanuit nučutufsi, jag kunde ej somna.

Olkoon menneefsi, må gå!

Regel. *Translativus* af partic. II såväl i aktivum som passivum användes vid verbet **tulla** för att beteckna en *tillfälligtvis skeende* handling samt vid verbet **saada** för att beteckna en *fullbordad* handling.

Autan; on autettawišsa, står att hjelpas.

Johto, ledning; sen johdossta, med anledning deraf.

Kadun (=tu), ångrar.

Koulutan (=tta), sätter l. håller i skola.

Rummaſtuš, förundran.

Kuulun, höres; on kuuluwišsa, är hörbar.

Lauſun, yttrar, uttalar.

Mainitsen, nämner, omnämner.

Näen; näet, nemligen.

Näyn; meni näkyväistä, för-
svann från åsynen.

Puoli; puoleksi, till hälften.

Saan; on saatavissa, kan
fås, är till hands.

Saawun (=pu), anländer; olen
saapuvilla, är tillstädés.

Sivistynyt, bildad.

Talonpoika, bonde.

Tuollainen, sådan der.

Tuttawa l. tuttu, bekant.

Tyydyttäävää, nöjaktig.

Wirkamies (=he), embets- l.
tjensteman.

120.

Participialkonstruktioner, som motsvara objekts-attsatser.

Participium I aktivi.

Kuulen linnun l. lintujen laulawan¹⁾), jag hör fogeln l. fog-
larna sjunga l. att fogeln sjunger l. foglarna sjunga.

Näin pojani l. poifien lufewan¹⁾), jag såg gossen l. gossarna
läsa l. att gossen l. gossarne läste.

En nähnyt hewosen l. hewosten tulewan¹⁾), jag såg icke hä-
sten l. hästarna komma l. att hästen kom l. hästarna kommo.

En ole l. ollut nähnyt ſenenkäänen menewän¹⁾), jag har l. hade
icke sett någon gå l. att någon gått.

Hänen nähtiin wiewän¹⁾ pojani pois, han sågs föra l. man såg
honom föra gossen bort.

Ei oltu ennen kuulstu ihmisten niin tuolewan¹⁾), man hade icke
förr hört, att menniskorna dött så.

Hän ſanoi olewan¹⁾ lihaa torilla, han sade, att det fans kött
på torget.

Me huomasimme ſotamiehiä olewan¹⁾ linnaassa, vi märkte, att
soldater funnos i borgen.

Kuuletko heidän tulewan²⁾), tror du, att de skola komma?

¹⁾ Pågående handling.

²⁾ Förestående handling.

Luuletko näiden fallojen elävän²⁾ fauan maalla, tror du, att dessa fiskar skola lefva länge på land?

Toiwoin fairästen paranewan²⁾, jag hoppades, att de sjuka skulle blifva friska.

Minä en tietänyt wäfeä tulewan²⁾, jag visste icke, att det skulle komma folk.

Sotamiehiä ferrotaan tulewan^{1,2)}, man berättar, att det kommer l. skall komma soldater.

Luuuen tefewäni¹⁾ siinä oifein, jag tror mig handla rätt dervidlag.

Kerroitko hänelle sinne menewäsi²⁾, berättade du för honom, att du skulle gå dit?

Hän towoo paranewanja²⁾, han hoppas blifva frisk.

Luuletteko saawanne²⁾, tror Ni, att Ni skall få?

Participium II aktivi.

Luuletko pojан jo oppineen läffsynsä, tror du, att gossen redan lärt sig sin lex?

Sano isälle pojан jo löytäneen firween, säg åt fadern, att gossen redan hittat yxan.

Heidän epäiltiin lähteneen fotiin, man misstänkte, att de begifvit sig hem.

Hän pelskäsi wihollisten jo saapuneen, han fruktade, att fienderna redan kommit.

Päällikkö arvasti apua tulseen, befälhafvaren förmödade, att det kommit hjelp.

Miehiä ei sanottu hukkuneen, män sades icke hafva omkommit l. man sade, att män icke omkommit.

He sanoivat olleenja siellä, de sade sig hafva varit der l. att de varit der.

¹⁾ Pågående handling.

²⁾ Förestående handling.

Participium I passivi.

Olén kuullut häntä kiitettävän¹⁾, jag har hört honom berömmas.

Tuota miestä en kuullut kiitettävän¹⁾), den mannen hade jag icke hört berömmas.

Luulen pojaa ranfaistawan^{1,2)}), jag tror, att gossen straffas l. skall straffas.

Luulen tästä wielä paljonkin maffettawan²⁾), jag tror, att man ännu skall betala mycket för detta.

Participium II passivi.

Hän kertoi siellä käydyn, han berättade, att man varit der.

Pelkäsin häntä lyödyn, jag fruktade, att man slagit honom.

Luulen häntä ranfaistun, jag tror, att man straffat honom.

Tätä kirkoja sanotaan kauan rakennetun, man säger, att man länge hållit på att bygga denna kyrka.

Regel. Vid verb, som beteckna *värseblifvande*, *tänkande*, *ytrande*, begagnas i finskan en participialkonstruktion såsom objekt. Participiet ändas dervid alltid på **-n**. Det aktiva participets *subjekt* återges med *genitivus*, om det är totalt, med *partitivus*, om det är partielt, med *possessivsuffix*, om det är detsamma, som det styrande verbets subjekt. Passiva participierna äro opersonliga.

Anm. Participium I passivi betecknar i denna participialkonstruktion pågående l. förestående handling.

121.

Jä sää luulee pojaa olewan kipeän, fadern tror, att gossen är sjuk.

¹⁾ Pågående handling.

²⁾ Förestående handling.

Poika sanoi olseenä kipeä, gossen sade sig hafva varit sjuk.
Jä luuli poifien olseen kipeät, fadern trodde, att gossearne
varit sjuka.

He sanowat olewanä kipeät, de säga sig vara sjuka.

Tiedän kalan olewan eläwän*), jag vet, att fisken är lefvande.

(Jfr. luuletko kalojen eläwän i föreg. lekt.)

Epäilen miehen olewan oppineen*), jag tviflar, att mannen är
lärd. (Jfr. luuletko pojан oppineen i föreg. lekt.)

Luulen pojан olewan rankaistawan*), jag tror, att gossen bör
straffas. (Jfr. poikaa rankaistavan i föreg. lekt.)

Olen luulut hänen olseen rankaistun*), jag har trott, att
han blifvit straffad. (Jfr. häntä rankaistun i föreg. lekt.)

Sano pojан olseen kipeän, säg, att gossen varit sjuk.

Sano olleesi kipeä, säg, att du varit sjuk.

Miehen ferrottiin olewan l. olseen kipeän, man berättade,
att mannen är l. varit sjuk.

Sinun täytyy sanoa hänen olewan kipeän, du måste säga,
att han är sjuk.

Sinun täytyy sanoa olleesi kipeä, du måste säga, att du va-
rit sjuk.

Regel. Predikatsordet i denna participialkonstruktion uppfat-
tas såsom en objektsbestämning, om participiet och det styrande
verbet hafva skilda subjekt, men såsom subjektsbestämning, om de
hafva samma subjekt.

Luulin molemmat silmäsi olseen kiinni, jag trodde, att dina
båda ögon varit fast.

Nän wiisi miestä tulewan, jag såg, att fem män kommo.

*) Jfr. participiets användning såsom predikatsord (lekt. 117).

Mies l. miehet sanottiin hukkuneen, mannen l. männen sa-
des hafva omkommit.

Hän sanottiin olewan kipeä, han sades vara sjuk.

Raikilla luultiin olleen oma firjansa, man trodde, att alla
hade haft sin egen bok.

Regel. Participiets totala subjekt hänföres ofta såsom totalt
objekt till det styrande verbet.

Hän näkyy tulewan, han synes komma.

Pojat näyttävät olewan pahat, gossarne tyckas vara elaka.
Wihollisia kuuluu tulseen, det berättas, att fiender hafva
kommit.

He kuuluvat kulkeneen tästä, de berättas hafva gått här
förbi.

Häntä kuuluu pidettävän fauniina, man berättar, att hon
anses vacker.

Ilma tuntuu olewan kylmä, luften kännes vara kylig.

Regel. Vid de intransitiva verben **kuulun** (berättas), **näyn**
(synes), **näytän** (tyckes), **tunnun** (kännes) begagnas äfven en par-
ticipialform på **-n**. Subjektet hänföres till det styrande verbet *).

Hankoniemi (=e), Hangö.

Henfi (=e), person.

Kilpapurjehdus (=fse), kapp-
segling.

Lewoton, orolig.

Naapuristo, grannskap.

Purjehdus (=fse), segling, seg-
lats.

Purjehdusretki (=e), segelfärd.

Purjehtija, seglare.

Suoritan, utreder, fullgör;
suorittaa tutkinto, taga
examen.

Tutkinto, förhör, examen.

Tottumut (=ee), van.

*) Stundom hänföres subjektet till participiet; t. ex. hänen nä-
kyy tulewan; heidän kuuluu kulkeneen. Det styrande verbet är då
opersonligt.

122.

Syötyä lähdettiin pois, sedan man ätit, begaf man sig bort.
Saatuani kirjan lääfin, sedan jag fått boken, begaf jag mig bort.

Sinun tuluaſi menivät muut pois, sedan du kommit, gingo de andra bort.

Miehen lähdettyä panin maata, sedan mannen begifvit sig bort, lade jag mig att sovfa.

Hänen l. heidän mentyänsä pois tuli isä kotia, sedan han l. de begifvit sig bort, kom fadern hem.

Teidän tuluanne aljettiin työtä tehdä, sedan Ni kommit, började man arbeta.

Saatuanja kirjansa walmiifsi lääfi hänen pois, sedan han fått sin bok färdig, begaf han sig bort.

Hännän myytyä talonsa minun täythyi lähteää pois, sedan husbonden sålt sin gård, måste jag flytta bort.

Terwe tuluaſi l. tuluanne, välkommen l. välkomna!

Regel. Partitivus singularis af partic. II passivi användes för att beteckna en handling, efter vars fullbordande något sker. Participleformens subjekt uttryckes med genitivus eller possessivsuffix. (Jfr. reg. i lekt. 111).

Utiſ (-tti), villig; annan alttiifsi, gifver till spillo.

Hämmästyſ (-ſſe), häpnad, förvåning, förlägenhet.

Kotimaa, hemland.

Makaan; panen maata, lägger mig att sovfa.

Sairastun, insjuknar.

Sydänveri (-e), hjerteblod.

Toinnun (-ntu), repar mig.

Wartun (-ttu), förkofrar mig.

Apposition.

123.

Suomen kaupungissa*) Helsingissä on monta kouluja, i den finska staden Helsingfors finns många skolor.

Suomen suurimmassa kaupungissa, Helsingissä*), o. m. f., i Finlands största stad, Helsingfors, f. m. s.

Helsingissä, Suomen suurimmassa kaupungissa*), o. m. f., i H., Finlands största stad, f. m. s.

Kaupungissamme*) Helsingissä o. m. f., i vår stad Helsingfors f. m. s.

Sain firjeen pitäjän luffarilta, Häffiseltä*), jag fick ett bref af socknens klockare Häkkinen.

S. f. Häffiseltä, pitäjän luffarilta *), j. f. e. b. af H., socknens klockare.

S. f. pitäjän wanhalta luffarilta, Häffiseltä*), j. f. e. b. af socknens gamle klockare, H.

S. f. Häffiseltä, wanhalta luffariltamme *), j. f. e. b. af H., vår gamle klockare.

S. f. luffariltamme*) Häffiseltä, j. f. e. b. af vår klockare H. Jalon runoilijan*) Runebergs nimi on kuolematon, den ädle skalden Runebergs namn är odödligt.

Regel. När ett nomen appellativum med attribut, genitivbestämning eller possessivsuffix och ett nomen proprium står i appositionsförhållande, böjas appellativet och proprietet i samma form.

*) Appositionen utgöres antingen af ett nomen appellativum såsom bestämning till ett nomen proprium eller af att nomen proprium såsom bestämning till ett nomen appellativum. Proprietet såsom apposition står efter hufvudordet, appellativet kan stå efter, om det har bestämningsord. Apposition, som står efter hufvudordet, kännetecknas deraf, att den kan borttagas, utan att meningens blir grammatiskt ofullständig.

Pääkaupungissa Helsingissä on neljätyymentä kafti tuhatta asukasta, i hufvudstaden Helsingfors finnas fyratio två tusen invånare.

Talolisselle Marttilalle, åt gårdsägaren Marttila.

Anm. Ett sammansatt nomen appellativum i förening med ett proprium, som benämner en ort, eller ett härleddt appellativum på -nen i förening med ett proprium, som benämner en person, rättar sig till formen efter propriet, äfven om det är utan bestämningsord eller possessivsuffix.

Hautapatsas (=aa), grafvård.

Jtä-Suomi, Östra Finland.

Kangasala, K.; Kangasalla,

-alta, -alle, i, från, till K.

Kauppakaupunki, handelstad.

Kirjallisuus (=te), litteratur.

Kirkkomaa, kyrkogård.

Käännän (-ntä), översätter.

Lontoo, London.

Uulu, Uleåborg.

Putous (=fse), fall.

Runoilija, skald.

Suomi (=e), finska språket.

Syntymäfappeli, födelsekapell.

Syntymäpitääjä, födlesesoken.

Talolinen, gårdsägare.

Tehdaskaupunki, fabriksstad.

Teos (=fse), arbete, verk.

124.

Hän asuu Helsingin kaupungissa, han bor i staden Helsingfors.

Walkjärwen pitäässä, i Walkjärvi socken.

Me fuljimme Elben wirtaa, vi färdades längs floden Elbe.

Mahtawassa Pariisin kaupungissa, i den väldiga staden Paris.

Hän asuu siwistyksemme pesäpaikassa, Helsingin kaupungissa, han bor i vår kulturs hufvudort, staden Helsingfors.

Tuoma piispan I. piispa Tuomaan aikoina, på biskop Thomas' tider.

Arkipiispa Tengströmille, åt erkebiskop T.

Ruočaa annettiin Musti koiraalle, man gaf mat åt hunden Musti.

Matkustin höyrylaima Auralla, jag reste med ångbåten Aura.

Matkustelin Aura laivalla, jag reste med skeppet Aura.

Nuorelle tuomari Tuomaselle, åt den unge domaren Tuomonen.

Herra pastori Hänniselle, åt herr pastor Hänninen.

Jäännällemme, tuomari Tuomaselle, åt vår husbonde, domaren Tuomonen.

Mattilan Ralle pojalle, åt Mattilas son Karl.

Jää antoi rahaa Ralle pojallensa, fadern gaf penningar åt sin son Karl.

Näin wanhemman luffari *) Makkosen, jag såg den äldre af klockarena Makkonen (det fanns två klockare vid namn Makkonen).

Kirja sanan merkitys, betydelsen af ordet firja.

A-firjaimen merffi, tecknet för bokstäfven A.

Regel. Då ett nomen appellativum, som är utan bestämningsord eller possessivsuffix, står i förening med ett nomen proprium, bildar det med propriet ett sammansatt uttryck, i hvilket blott den senare delen böjes. Om propriet benämner en ort, står det såsom genitivbestämning till appellativet; eljes står sammansättningens första del, vare sig propriet eller appellativet, alltid i nominativus. Om bestämningsord tillkomma, hänföras de till det sammansatta uttrycket och icke till appellativet ensamt.

*) Näin wanhemman luffarin, Makkosen, jag såg M., den äldre af klockarena (det fanns två klockare, af hvilka den äldre hette M., den yngre något annat).

Rustaa Adolfin kuolema, Gustaf Adolfs död.

Yrjö Wäinö Lehtoselle, åt Georg W. Lehtonen.

Meksanteri toisen aikana, under Alexander den andres tid.

Anm. Då flera förnamn eller förnamn jemte tillnamnet förekomma, böjes blott det sista namnet. I likhet härmed böjes blott det efter regerande personers namn stående ordningstalet och icke sjelfva namnet.

Rauppala, köping.

Lautamies (=he), nämnde-
man.

Lääni, län.

Naantali, Nådendal.

Näköala, utsigt.

Pesäpaikka, hufvudort.

Pohjanmaa, Österbotten.

Pori, Björneborg.

Ranska, Frankrike.

Rauma, Raumo.

Sakhammaa, Tyskland.

Serffu, kusin.

Taistelen, kämpar.

Uusikaupunki (gen. Uudenfau-
pungin), Nystad.

Uusimaa (gen. Uudenmaan),
Nyland.

Wuotinen, -årig.

125.

Ei vähintö tule kello faulassa, skadan kommer ej med
klocka om halsen.

Buu faatui tywi ilmaan, latwa maahan, trädet föll med
tjockändan uppåt och toppen i marken.

Mies makaa pää paljaana, mannen sover barhufvad (med
bart hufvud).

Pojat seisovat fädet lanteilla, gossarne stå med händerna
på höfterna.

Mies fulfi werta kaswoissa, mannen gick med blodigt an-
sigte.

Talonpoika kävelee rahoja tassussa, bonden spatserar med penningar i fickan.

Sauna rakennettiin seinät puusta, lattia kiivistä, badstugan uppfördes med väggar af träd och golf af sten.

Regel. *Nominativus* eller *partitivus* i förening med någon lokalkasus står ofta såsom ett slags appositionsbestämning till satsens *subjekt* eller till den opersonliga formens *objekt* (*nominativus* l. *partitivus absolutus*).

Jo poikana minä hänet tunsin, jag kände honom redan, då jag var gosse.

Lapsetta häntä hoidettiin huonosti, såsom barn vårdades han illa.

Regel. *Essivus* står ofta såsom ett slags appositionsbestämning till satsens *subjekt* eller till den opersonliga formens *objekt* (*essivus appositivus*).

Anm. Denna *essivus* är egentligen predikatsfyllnad till ett bortlemnadt *ollessa* l. *olßen*; t. ex. jo poikana (ollessani) tunsin hänet; kansalaisten (olßen) minun on sotaan lähteminen, såsom medborgare måste jag gå i kriget.

Kalfi (=te); on kallellanša, är sned.

Käsiwarfi (=te), arm.

Lanne (=tee), höft.

Latva, topp (träds).

Olka, axel.

Penikka, valp.

Toimeton, sysslolös, obestyrksam.

Tywi (=e), rot- l. tjockändan på ett träd.

Waltio, stat.

Wirkamies (=he), tjenstel. embetsman.

126.

Minä olen häntä wanhempi, jag är äldre, än han.
Minä kaswan sinua pitemmäksi, jag växer längre, än du.

Regel. *Partitivus* användes ofta vid en *komparativus* i stället för **tuin** och *nominativus* för att angifva det föremål, hvarmed något jämfördes (*partitivus comparationis*). Denna partivus står vanligen framför komparativen.

Anm. 1. Om tvetydighet uppstode, användes **tuin**; t. ex. minä en ole nähtä isompaa kala, **tuin** tämä (ou), och icke: minä en ole nähtä tästä isompaa kala, som betyder: jag har icke sett denna större fisk.

Anm. 2. Ett föremål jämfördes stundom med sig sjelft under en annan tid; t. ex. hään on entistänsä terweempi, han är friskare än förut (eg. sitt förre).

107.

Än eilen tulin Teille tavatakseni sinua, et sinä ollutkaan fotona. Sanottiin, että olit mennyt näyttelyyn nähdäksesi niitä uusia tauluja, joita sinne oli tullut. Älitisi kertoi minulle, että sinun nuorempi welsjefi oli toki wiime kesän oleskellut maalla oppiaksensa suomenkielstä, mutta ett'ei hän kuitenkaan ollut juuri mitään oppinut. Mekin oleskelimme wiime kesän mailla oikein ollaaksemme vapaudessamme, mutta Te muis-taakseni lähditte jo Elokunn alussa kaupunkiin taas ryhtyäksenne virkaanne. Minun tietääkseni ei niillä paikoilla, missä minä käwin, ollut keitään muita, jotka olisivat mailla oleskeleet vaan suomenkielä oppia-seen, kuin mutamia pieniä poikia Helsingistä, eivätkä nekään juuri mi-tään luulstawasti oppineet, koska melkein aina puhuiwat ruotsia leske-nään. Jos jokin tahtoo maalle muuttaa suomea oppiaksensa, niin muut-takoon sellaiseen paikkaan, missä ei kukaan hymmärrä ruotsia. Än minä olin mailla, tulivat kylän pojat usein luokseni ja toivat minulle mar-jaja syödäkseni. Minä taas annoin heille kirjoja heidän lukeakseen. Eikö Teille koekaan mitään tuotu syödäksenne? Ei. Kerran, kun käve-limme metsässä, tuli meidän kova jano. Silloin menimme erääseen töl-liin saadaksemme wettä. Töllissä asui eräs wanha ukko, joka toi meille wettä juoda. Me kyshimme ukolta, mitä hän tekee. Ulko sanoi, että hän tekee saappaita myydä. Me kyshimme vielä, saako hän sittä työs-tään niin paljon, että hänenlä aina on kyllin syödä. Ulko sanoi, että hänenlä on kyllin syödä ja mitä muuta hän tarvitsee elääksensä onnelly-sena ja tyhyyväisenä.

Då jag kom hit för att träffa min gode vän och kamrat, som jag icke hade sett på lång tid, sade man, att han hade gått ut för att skaffa sig nya kläder, emedan, såsom han hade sagt, hans gamla kläder voro alltför dåliga för att begagnas i staden. Hvarför har han kommit till staden? Jag vet icke säkert, men jag tror, att han kommit för att se utställningen. Gif mig vatten att dricka! Jag har ingenting att gifva. Har du pennigar att låna åt mig? Nej. Enligt hvad jag tror, är denne man alltför okunnig för att utföra denna sak. Så vidt jag vet, är han tvärtom mycket skicklig i allt. Tror du, att din broder har rest till landet för att köpa sig en egendom. Nej, han sade åt mig, att han for (dit) för att roa (huwitan) sig. Jag gaf honom

en bok att läsa, men han har kanske fört den med sig på landet för att läsa den der. Den lemnade han här hemma. Lånan du den äfven åt mig att läsa? Nej, jag lånar den icke åt dig ty jag behöfver den sjelf. Om våren fara alla, som kunna, bort från staden för att tillbringa sommaren på landet. Om hösten komma de alla åter till staden för att tillbringa vintern i staden. Gifver din fader åt den der fattige gubben någonting att äta? Enligt hvad jag tror, har han ofta gifvit honom mat och dessutom (sittä paitsi) kläder. Enligt hvad jag minnes, är denne gubbe en gammal soldat från 1808 och 1809 års krig.

108.

Iväär janoi, että ruotsinkielii on varfin helppo oppia, mutta en minä sitä ole oppinut. Kyllä sitä oppii (man lär sig), kun ahkeroitsee eikä aina waan ajattele, että se on waikkaa oppia. Ei se ole mahdoton kenen-fääni oppia, jos waan on halua. Sepä on hauska kuulla. Moni luulee myös, että suomenkieli on mahdoton oppia, mutta ei sekään ole niin mahdoton oppia, kuin kuullaan. Ihmiset luulevat usein, että moni seikka on waikkaa, jopa melkein mahdotonkin toimittaa, mutta kun ryhtyväät työhön, niin havaitsewat, että se ei ollutkaan niin mahdoton heidän toimittaa, kuin kuulivat. Kyllä kaikki fäh hyvin, kun waan on hyvä halu tehdä työtä. Monella on taas pääinwastainen wika, että pitää kaikeita asioita liian helppoina toimittaa. Sellaissilla ihmisiillä on harwoin aikomustakaan ryhtyä mihinkään ankaraan työhön. Moni on sellainenkin, ettei pidä welwollisuuuteenkaan tehdä työtä, jos ei hänenläi ole pakko tehdä mitään. Onko sinulla aikomus wiedä tuo kirja pois jo? Ei minulla ole aikomusta sitä tänään wielä wiedä, mutta huomenna olen ollut aikeissa wiedä sen. Onko minulla siis lupa pitää se wielä tämä pääwä? On, mutta ainoastaan tämä pääwä.

Gossarne fingo lof att vara hela dagen i skogen, men de kommo ändock hem redan middagstiden, ehuru de hade lof att vara hela dagen. Hvem gaf dem lof att vara hela dagen? Debras fader. Hvad är han? Han är husbonde i denna gård. Husbonden har rättighet att göra i sin gård, hvad han vill. Han har rättighet att skilja den vårdslöse tjenaren från tjensten. Några husbonder, hvilka icke sjelfva arbeta med folket, hafva en inspektor,

åt hvilken de hafva gifvit rättighet att sköta gården. Då har inspektorn rättigheten och till och med skyldigheten att skilja från arbetet den late och vårdslöse tjenaren. Goda husbonder hafva sed att belöna goda och flitiga arbetare. Allahanda arbeten äro icke för alla möjliga att utföra. För mig t. ex. är det omöjligt att göra något, som hör till träarbete, emedan man aldrig lärt mig detta. För en, som är skicklig i träarbete, är det oftast mycket svårt att läsa och skrifva. Denna bok är mycket nyttig för alla att läsa. Jag skulle gerna läsa den, om jag finge den till låns af dig, ty jag tror, att den vore äfven treflig att läsa. Nej, det vet jag icke, om den just är treflig att läsa, ty den är svår att förstå, men att den är nyttig för hvar och en att läsa, det vet jag. Det är nästan nödvändigt för hvar och en att veta, hvad som förklaras i den.

109.

Raikien ihmisten täyhy kuolla, kun heidän aikansa tulee. Jokaisen pitäisi sis olla walmis, kun kuolema tulee. Mutta useimmatトイワタ, että heidän ei wielä pian tarvitse kuolla. Heidän onnistuu usein muuttaa itsensä sellaiseen rauhaan, ett'eivät ajattele kuolemaa ollenkaan. Niin kauan kuin ihmiset ovat terveitä, heidän kelpaa elää onnellisina. Mutta kyllä kipeän käskee elää, sillä hän tuntee itseään harwoin onnelliseksi. Sentähden tulee ihmisen hoitaa terveyttään eikä hänen sori koskaan unohtaa, että hyvä terveys on Jumalan lahja. Varzin tarpeellista on sentähden kylpeä ja pitää itseänsä puhtaana. Terveellistä ja wälittämätöntä on niin paljon kuin mahdollista kävessä ulkona raittiissa ilmassa. Oupa hauskaakin seka poikien että tyttöjen talvisin luistella ja kesäisin purjehtia ja soutaa. Nökein iljettää katsella nuoria, jotta eiwät ole vilkkaita. Tuntuu ikävältä olla laiskain ja pellekkureitten seurassa.

Skönt och helsosamt är det att efter vinterns mödor begiv sig bort från stadens dam till ro på landet. Hvad är trefligare än att gå omkring i skogarna eller att ro sin båt i vikens lugna vattnen? Ljuft är att höra fåglarnas sång, när solen går upp. Det är omöjligt för mig att förstå sådana menniskor, som hellre vistas i staden än på landet om sommaren. Om sommaren behöfva icke

gossarna och flickorna läsa och skrifva i skolan, såsom de hafva måst göra om vintern. Derför passar det väl för dem att använda sin fria tid för att samla krafter till vinterns arbete. Då böra de simma, spatsera mycket, segla och på allt sätt sköta om sin kropps helsa. Sålunda lyckas det för dem att arbeta med större framgång under vintern, då de åter måste gå i skolan. Då fasa de icke för att läsa sina lexor väl. Då kännes det icke för dem tråkigt att samla nyttiga kunskaper och att stärka sin själs krafter.

110.

Huomenna aion lähteä kaupunkiin, sillä minä olen luwannut olla aupungissa kohdatakseni sukulaisjani. Koska he tulevat? Sitä en varmaan woi sanoa, mutta sen saamme sitten nähdä. Viitsitkö sinä odottaa kaupungissa, waikka sinun täyhtisi odottaa monta päivää? En minä aiwan fauan viitsi odottaa. Eikö sinun käsketkö olla kaupungissa, funnes he tulisivat? Ei kukaan ole minun käskenyt odottaa, mutta minä tahtoisin mielessäni itse ottaa heitä wastaan. Miten sukulaisesi tulevat kaupunkiin, höyrilaiwalla wai rautatiellä? En tiedä, kummalla tavalla he ovat aikoneet tulla. Miten sinä itse tulit kaupunkiin? Minä purjehdin omalla uudella purjeweneessäni. Eikö sinä pelsää yksin purjehtia? En, kyllä minä tohdim, mutta hauskempi olisi, jos olisi jokin muu muassa. Missä et fallinut nuoremman welsjesi tulla mukaan? Kyllä minä hänen käskin tulla, mutta wanhempani eiwät antaneet hänen mennä pois kotoa, koska he olisivat siten jääneet aiwan yksin.

Man får icke vara sysslolös, ty deraf börja både kroppens och själens krafter att förslappas. Så sade alltid våra lärare i skolan och befalde oss att vara flitiga och hotade att straffa oss, om vi icke försökte arbeta. Ofta lofvade vi dem att häданefter vara flitiga och beslöto att arbeta, så mycket vi förmådde. Men likväl hände det ofta, att de åter hade skäl att vara missnöjda. Blygens i icke att lätjas? sade en gång en af lärarena. Jag har örsökt att göra allt för att lära eder, men i idens icke arbeta. Då beslöto vi åter att börja läsa flitigare och det gick ganska bra för oss. Vid terminens slut sade samme lärare åt oss: jag är mycket nöjd med eder, ty i hafven icke blott beslutit att arbeta, utan i hafven ock gjort, hvad i lofvat göra. De lärare, som lära väl

och icke tillåta sina elever vara lata, de äro goda lärare, som förr eller senare skola vinna sina elevers tacksamhet.

111.

Wiime kerralla käydesäni kaupungissa kohtasi erään vanhan ystävän, jota en ollut moneen aikaa nähty. Ensin en tuntenut häntä näydesäni hänet. Mutta hänen mainitessaan erään kumppanin, jonka kanssa usein olimme molemmat olleet yhdessä, muistin heti hänenkin nimenä. Entisistä ajoista juteltaessa muistaa monta hauskaa hetkeää. Me olimme olleet hyviä ystäviä jo poikina ollessamme. Kerran koko luokan leikitlessä koulun pihalla löin minä niin pahasti kumppaniani, että hän kaatui. Siitä hän ei kuitenkaan suuttunut, vaan sanoi minun pyytäässäni hänelä anteeksi: eihän se sinun vikasi ole, että minä kaatussan loukasin itseni. Meidän näin käydesämme ja puhuissamme tulivat vastaan juuri tuo kolmaskin vanha toweri. Kolmen vanhan ystävän kohdatessa toisensa pitkän ajan perästää syntyy tietysti aina iso ilo. Heti kutsuivat he molemmat minun luokkensa. Nämä oli minulla varsin hauskaa ollessani kaupungissa. Raikkin ollessa koossa toisen towerini luona astui tisään eräs vanha herra, jolla jo oli aiwan harmaat hiukset. Hänen tullessaan sijään nousiivat kaikki heti ja tervehtivät häntä ystäväillisesti. Etkö tunne minua, sanoi hän tullessaan minun luokseni. Syllä, sanoin minä, sillä se oli eräs vanhoista opettajistaani, joka oli minun koulua käydesäni opettanut koulussa. Sieltä kumppanini luota lähdettäisä oli jo pimeä. Kotiin tullessani olin varsin hyväällä mielessä. Vanhojen ystävien seurassa ollessa on aina hauska. Sieltä erotessa tuntuu surulliselta sydämessä. Usein tapahtuu, että johonkin lähteessä tuntuu ikävältä, mutta palatessa tähytä sanoa, että on ollut hauska pojissa ollessa.

Då jag i går fick underrättelse, att min broder kommit hem, trodde jag först, att det icke kunde vara sant, emedan jag icke visste något derom. Och då jag en stund drefter fick se honom, då jag kom hem, kunde jag icke först tro mina ögon. Då han sista gången sände oss bref, skref han, att han ännu icke snart skulle komma. Kan du tänka, sade han, då han såg mig, att jag erhållit god plats här vid jernvägen, just då mitt arbete der blef slut? Emedan arbetet, då bref härom sändes till mig,

redan hade påbegynts, måste jag så fort som möjligt skynda hit. Hur har det gått för dig der långt borta, frågade jag, då jag började inse orsaken, hvorför han kommit så plötsligt. Der lider tiden fort, medan man arbetar. Då solen går upp, stiger man äfven sjelf upp och arbetar hela dagen och lägger sig, då solen åter går ned. Der förtjenas penningar, om man är (on) flitig, men, då man lätjas, får man ingenting. Här har mången trott, då han lidit nöd, att det vore lättare att lefva der. Då man först kommer dit, är det ofta svårt att få arbete. Då jag slutligen fick arbete, hade redan fyra veckor förflutit. Der får man ingalunda låta tiden gå, medan man betänker sig, dagen, i det man vänder på hufvudet, såsom ordspråket säger. Då man återvänder derifrån till hemlandet, kännes det mycket lättare om (i) hjertat. När man åter får se hemlandets sjöar och skogar, är man (on) glad, som ett barn. Då man åter träffar gamla vänner, inser man, hvad man förlorat (on menettänyt), då man lemnat dem.

112.

Nuorin tyttäreni tuli äskeni juosten fotiin ja kertoil itkein, että hän oli kohdannut tiellä erään miehen, joka oli kulkunut laulsaen ja huitaen pitkin maantietä ja kohdatesjaan hänet kyhynt, minne hän niin nopein äskeloin ja rientäen aikoi mennä. Hänen nähtensä oli mies sitten istunut maantien wiereen ja hänen kuulensa lausunut: sepä on kumma, että kaikei ihmiset minua noin pelsääwät, waikka minä en ticteni ole kellefääni pahaa koskaan tehnyt.

I går, då jag var (fähn) till staden (iness.), var jag på fram- och återresan på prestgården. Kyrkoherdens yngste gosse läste, medan kyrkoherden och alla andra hörde på. Kyrkoherdens båda äldsta söner hade gående begifvit sig till Tavastehus. Derifrån skulle de (var deras afsigt att) begifva sig gående och stundom äfven åkande till S:t Michel och Nyslott. Från Nyslott skulle de fortsätta färden (genom att resa) med ångbåt till Punkaharju, Willmanstrand och Imatra. Sedan skulle de fara längs Saima kanal till Wiborg och derifrån skulle de återvända seglande till Helsingfors. Resten af sommaren (partit.) ämna de tillbringa hemma med att fiska, jaga och eljes roa sig.

113.

Missä sinun welsjesi on? Hän on kalastamassa. Koska hän tulee kalastamasta? En tiedä, mutta ehkä hän jo pian tulee, koska hän on täänä vielä luwannut mennä metsästämään toisten kanssa. Kuten aikowat mennä metsästämään? Meidän pojat ja ne kaksi wierasta mestää, jotka asuvat täällä lähellä meitä. Kaikki viisi aikowat olla jänisissä ja lintuja ampumassa koko päivän. Josä kieksi heitä kauas menemästä ja varoitti heitä reuhamasta, mutta kyllä minä luulen, että se kielto ei heitä estää olemasta waromattomia sekä kauan viipyimästä. Minäkin käwin nuorempana usein metsästämässä, mutta nyt, kun olen tullut vanhemmaksi, olen lakanut sekä metsästämästä ettu kalastamasta. Huomenna aion ruweta kirjottamaan erästä kirjaa. Jos sinä rupeet kirjottamaan, niin minä alan lukea, siten on meillä molemmilla kyllin thötä. Koska sinä aiot ryhthää tekemään akterammin thötä, kuin tähän asti olet tehnyt? Luultavasti en tämä kesänä joudu juuri paljon toimittamaan, kun olen aikoinut lähteää matkustamaan ympäri maata nähdäkseni maamme ihania maisemia. Koska sinä nyt satut olemaan tässä, niin sopii minun nyt kysyä, mitä jo äskën physin poikia kysymään sinulta, nimittäin, toffo sinä olet käskenyt renkia tuomaan minulle hewosta metsästä illaksi, jolloin aion lähteää kaupunkiin ostamaan itselleni, mitä matkustusseeni tarvitseen. Kyllä minä luulen, että häntä jo äskeni käskettiin tuomaan hewonen kotiin, ja hän olisikin heti walmis lähtemään sitä nouttamaan, mutta saattaa tapahtua, ett'e hän ole mies sitä saamaan kiini, sillä sitä hewosta ei kyene joka mies ottamaan kiini. Kyllä hänessä on kykyä saamaan se hewonen kiini, jos hän waan on halukas sitä tekemään. Onko se hewonen hyvä juoksemaan? Ei, se on warzin huono juoksemaan, mutta se on omanja lähtemään pitemmille matkoille, sillä se ei wäsy pian. Onko se sowelias ijoja kuormia wetämään? Kyllä, mutta kerran muistan, ett'e se jaksanut, waan minun täythi hypätä alas siten kewentääkseni kuormaa, mutta wähän ajan perästä ei sekään auttanut, että minä itse hyppäsin alas kuormalta, waan minun täythi hypätä alas ottamaan osaa kuormasta pois.

Jag har icke varit att boda på lång tid. Sista gången, då jag kom från badning (att boda), såg jag en orm, som skyndade att gömma sig i gräset bredvid vägen. En annan gång åter, då jag gick att boda, fann jag en orm liggande midt på vägen. Bru-

kar (on tapana) du ofta vara att simma om sommaren? Nej, icke nu mera så ofta, som förut, ty mina föräldrar nekade mig att gå att simma så ofta, emedan de sade, att jag var för svag att boda oftare än en gång om dagen. Sista sommaren måste jag helt och hållt sluta att boda för en liten tid, ty alla varnade mig för att gå i kallt vatten. En gång råkade jag dock gå med de andra gossarna, emedan de uppmanade och narrade mig att komma med sig. Men då kände jag genast, att det icke var helsosamt för mig att simma. Jag skyndade derför upp att taga kläderna på mig och blef icke att stå på stranden, utan lemnade de andra att simma och gick in för att väarma mig. De andra ville äfven en annan gång förmå mig att komma med sig, men jag var icke mera så färdig att lyda dem, som förra gången. Jag lydde deremot min syster, som bad mig komma med henne att plocka bär i skogen. Nog skulle jag hafva varit villig att gå, men jag vågade icke. I går befallde min fader mig hjälpa honom att skrifva. Jag var i början ovan att skrifva, såsom min fader ville, men snart nog lärde jag mig att göra det så, som han ville. Min far sade: du skall vänja dig att göra äfven något nyttigt. Derför bör du öfva dig att läsa och skrifva, för att du en gång må blifva skicklig att tjena ditt fädernesland. Om hvar och en är villig att göra, hvad honom tillhör, så skall han ock blifva vuxen att uppfylla sina pligter.

114.

Keuppa tekemällä on moni rikastunut. Laiskoittelemalla taas on moni föyhthynt. Työtä tekemällä ei kukaan joudu kurjuuteen. Olin juuri sanomallani, että sinä saat minulta, mitä niin usein olet pyytämällä pyytänyt, mutta kun lusulen, että, jos teet ahkerasti työtä etfä kuluuta aikaasi turhia puhumalla ja jaarittelemalla, itsekin voit hankkia itsellesi sen, niin en annakaan sinulle. Mitä sinä nyt olit minulle lupaamaisillasi? En sano, waikka juuri sen jo olin sanomaisillani. Ihmiset ovat usein tekemäisillänsä tyhmäyden, mutta huomaavat sen, juuri kun ovat sen tekemällänsä.

Den der lilla flickan var just nära att falla i sjön, då jag råkade komma till stranden. Hon är ett mycket klokt barn och har

genom sin läsning förskaffat sig sina lärares välvilja. Hennes bror har deremot genom att lätjas stannat två år på hvarje klass. Deras moder är enka efter en köpman (genit.), som genom handel (genom att handla) och flitigt arbete (genom att flitigt arbeta) skaffat sin enka en sorgfri ålderdom. Då hennes man dog, sörjde hon först, så att mången redan trodde, att hon var nära att dö af sorg. Men tiden, som läker alla sår, har äfven småningom förvandlat sorgen i hennes hjerta till en stilla saknad. Hon tillbringar sin tid med att ömt vårdar sina båda barn. Gossen bringar henne ofta sorg genom att väsnas och lätjas.

115.

Uue ahkerasti, sillä lukematta et opi mitään. Kukaan ei ansaitse mitään ahkerasti thötä tekemättä. Kyllä sen sanomattajifin tiedän. Älä lähde kylään fenekän siitä mitään sanomatta. Tuo wieras ylioppilas, joka tuli täenne fenekän huomaamatta, on oleskellut kesän näillä seuduilla kootakseen kansansatuja ja muinaisia tarinoita sekä tutkiakseen paitsikunnan kielimurretta. Hänenlä on ollut tapana iltaisin käydä talonpoikien tuvissa puhelemassa heidän kansaan ja hän on mlein kylymät-tänsäfin saanut heiltä kuilla monta asiaa, jotka muuten ehkä olisivat jääneet ilmi tulematta. Hän sanoo, että valjo on vielä sillä alalla tutkimatta ja että moni asia ehkä pyshykin ikuisesti tuntematta. Epäilemättä se niin onkin. Moni seikka jää tekemättä ja niin ehkä jätetään sekin toimittamatta. Minkä kerran tekemättä jättää, se usein tekemättä jääkin.

Den, som lefver utan att arbeta, han dör utan att förtjena ära. Detta är en vacker lefnadsregel, utan hvilkens följande ingen är verkligt lycklig. Arbeta utan att städse åsyfta ditt eget bästa! Så hafva alla stora män gjort. Lemna ogjordt, hvad du anser för orätt! Utan att någon visste det, har han gått bort och lemnat oss här utan att säga farväl åt oss. Nog såg jag, när han gick, men kan hända han gick utan att du märkte. Ja, han gick utan att jag och mången annan märkte något. Gick han utan att begära lof af sin fader? Ja, jag tror, att äfven det blef ogjordt för honom. Här lemnade han alla sina böcker olästa och det är troligt, att de äfven förblifva olästa för honom. Han gick utan att ens taga sin öfverrock med sig. Hvart månne han hafva gått

utan att säga något? Jag vet icke och otvifvelaktigt förblir det äfven okändt.

116.

Sitä kuuista (on) kuuleminen, jonka juurella a unto (on). Se on er s wanha ja to i suomalainen sananlasku, jota kaikkien on muistami nen ja seuraaminen. Sananlaskut ovat kauniita el m n=ohjeita, joita ei käy halveksiminen. Ei, waan p inwastoin on meidän pitäminen niitä suuressa funniassa ja arwossa. Ne ovat kallis perint  e si-isilt mme ja sen tähden on niitä funnioittaminen. Ne opettavat usein, mitä meidän on teke minen ja mitä ei käy teke m tt  jättäminen. Niin opettaa ja muistuttaa e sim. yllämainittu, et  meidän on kaikkien rakastaminen is n maatamme ja kotiamme, seuraaminen sen maan ja kansan tapoja, jonka lapsia olemme, sekä funnioittaminen ja totteleminen wanhemppaimme ja e si-miestemme k skhyj . Minulla on eräs kirja, jossa on kolmatta tuhatta sananlaskua. Niitä olisi nuorison oppiminen niin pa jon kuin mahdolista. Annatko minulle sen kirjan lainaksi? En, minun ei käy sitä sinulle myt heti antaminen, sillä minun on antaminen se kirja ensin kirjanjitojan sitoa. Saanko minä sen sitte? Kyllä, mutta et heti, sillä minun on se ensin itse luke minen, ennenkuin sitä muille annan. Sinä on paljo viisaita elämän neuvoja, jotka jokaisen olisi mielessä pitäminen. Muutamat ovat my oskin hanskoja, jopa pilkallisiaakin. Erään varsin hyödyllisen neuwon, joka kaikkien olisi aina muistaminen, s sselt a  e sim. Tämä sananlasku: ei ole koiraa karwoihin katsonista, se on, ei ole pitämistä kaikkia rehellis n  ja hywin  ihmisen , jotka ensi katsonossa eh k  silt  n ytt w t. Ei ole kaikkia uskomista e k  kaikkein luotamista.

Man b r aldrig tro, hvad den der mannen säger. Hvarför bör man icke tro honom? Nej, ty han  r icke någon redlig m niska och på sådana  r det icke värdt att lita. Huru vet du det? Det  r icke passande att tadla en annan m niska, om man icke säkert vet, att man talar (puhuu) sanning. Ja, men jag vet det. I g r kom han till mig och sade: du måste gifva åt mig litet penningar, ty eljes måste jag bedraga en kamrat, åt hvilken jag lofvat betala i dag, hvad jag l nat af honom. Jag gaf, men i dag fick jag höra af hans kamrat, att han icke gifvit åt ho-

nom något, utan behållit sjelf, hvad han erhållit af mig. Derför anser jag, att man icke bör tro honom. Du har rätt; det går icke an att göra så, ty det kan icke förklaras annorlunda, än att han är en bedragare, på hvilken det icke är godt att lita. En af mina böcker hade han äfven länge haft till låns. Jag sade ofta åt honom, att han måste hemta den tillbaka åt mig, emedan jag måste sjelf läsa den. Men alltid sade han, att han glömt att hemta den. Slutligen måste jag sjelf gå till honom för att få den. Så går det icke an för dig att handla, om du vill, att andra skola anse dig för ordentlig karl, sade jag. Men hyd brydde han sig derom? Alla måste bemöda sig derom, att de äro ordentliga och ärliga, ty redligheten varar längst (ärfver jorden).

117.

Minä olen lukenut paljon huwittawia kertomukfia. Ne oват usein myöskin opettawia. Tämä kertomus, jota nyt luen, on warfin hauska ja opettawa. Useissa huwittawissa kertomukfissa ei ole mitään, joka olisi opettawaa ja hyödyllistää. Oppineet miehet lukewat harwoin huwittawia kertomukfia, sillä oppineitten miesten aika ei tawalisesti falli heidän lukea muuta, kuin mitä he tarvitsevat tietojaan edistääkseen. Tulevana kesänä, jos minulla on aikaa, aion lähteä matkustamaan ympäri maata. Jokisivin ajaksi aion myöskin jäädä johonkin kylpemään parantaakseen wähenneitää woimiani ja heikennytä terveyttäni. Tuo poika on viime aikoina ollut ahkerä ja on sen tähdien oppinut paljon, mutta ei hänestä sentään woi fanoa, että hän olisi oppinut. Kaikki eiwät ole oppineet, jotka oват jotakin oppineet. Lapset oват hyvin opetettavat, jotta heistä tulisi funniontettavia ja isänmaataan rehellisesti palwelevia ihmisia. Nenekä opetettavat lapset oват? Wanhempien ja opettajain. Moni lapsi on kowin huonosti opettettu. Moni, jolla ei ole isää eikä äitiä, on jo nuorena joutunut wierasten valtaan ja on sen tähdien wierasten kasvattama. Isän ja äidin kasvattamat lapset oват onnellisemmat, kuin wierasten opettamat ja elättämät. Moni luulee, että hänen itsensä kasvattamat lapset oват hyvin kasvatetut, mutta että muiden kasvattamat eiwät ole niin hyvin kasvatetut, kuin hänen kasvattamansa.

De på gärden lekande gossarnes moder kommer der. Hon hemtar bär åt de lekande och skrattande barnen. Barnen äro

roande och glädje bringande. Modern tog i famnen det gråtande barnet. Barnens fader är på åkern och plöjer. Arbetet kännes ofta tungt för den på åkern plöjande mannen. Men han måste ändock arbeta flitigt, för att kunna skaffa bröd åt sin familj. Han vet, att en flygande fogel får något, men en sittande intet. Två af barnen äro redan fullvuxna (täyfün fästwanut). Åt de fullvuxna barnen behöfver fadern icke mera skaffa bröd, ty de fullvuxna barnen måste sjelfva skaffa sig föda och kläder. De arbetande klasserna hinna sällan läsa. Derför finnas icke bland dem lärda. Men de äro dock aktningsvärdar. De få pröfva många mödar, om hvilka de rika veta ingenting. Den, som pröfvat, vet allt, säger ordspråket. Den fattige fiskaren måste ofta vara ute på sjön, ehuru hans kläder äro våta af regnet. Den på sin åker arbetande jordbruksaren måste lida nöd, om frosten förstör säden. Den rike tänker: mina barn måste uppföras och födas väl, den fattige tänker: min son borde sättas i skolan, men jag har ej råd dertill, och han måste derför skickas ut i verlden [för] att förtjena sitt bröd. De unga böra läras af de äldre, de äldre böra äras. Af hvem är denna bok skrifven? Af läraren. Af hvilken lärare? Den är skrifven af den läraren, som bor hos oss. Af hvem har den blifvit köpt? Af mig sjelf. Ger du (den af dig köpta boken) boken, som du köpt, åt mig till låns. Jag gifver icke boken, som jag köpt, åt dig.

118.

Luuletko, että tuo kala on elävä niin kauan, että minä ehdin mennä noutamaan sanhoa? Kyllä minä luulen, että se niin kauan on phsyvä eläwänä. Mitenkä sitten olisi tehtävä, jos se kuolisi ennen? Ei mitenkään. Koska sinä olet lähtevä ulkomaille? En tiedä varmaan. Mitä sinun veljesi lienee ulkomailta tekewä, sitä en ymmärrä. Mitäpä hänen siellä juuri lienee tehtävä! Minun mielestäni köyhän miehen, niinkuin hänen, ei olisi lähdettävä ulkomaille rahoja tuhlaamaan. Mitäpä minun oli sanottava, kun hän wältämättömästi tahtoi lähteä. Rahat eiwät ole niin pian saadut, kuin ne ovat tuhlatut. Kyllä luulen, että hänen on kauva matkaansa, sillä hänen on kauan ja ahkerasti tehtävä työtä, ennenkuin hän on saava kokoon, mitä hän tällä matkalla on tuhlaawa.

Månne han skall skrifva till mig, när han ärnar komma hit? Nog tror jag, att han skall skrifva, förrän han kommer. Han lär föra andra med sig hit, har jag hört. Jag tror det icke; nog skulle han väl hellre komma ensam. Hvad skall man då göra, om det kommer många hit, ty vi hafva icke rum åt många? Jag tror, att man måste bädda på golfvet åt dem. Man måste breda halm på golfvet. Så tror jag, att man måste göra. Vi sjelfva åter måste väl söka oss rum på vinden. Så skulle vi väl nödgas göra, eller hvad tror du? Man skulle nödgas föra hö upp på vinden. Månne man måste länge herbergera dem? Jag tycker, att det vore tråkigt, om man skulle nödgas göra det. Nej, jag tror, att de snart nog skola lemna oss, då de komma att märka, huru litet utrymme vi hafva här på landet.

119.

Tuo poika on aina ollut osewinansa kowin wiisas kaikissa asioissa. Hän on tietäwinänsä jos jotakin. Minä en ole usein tietäwinäni ollenkaan, että hän on ollut koulua käyvinänsä jo kauan sitten, vaan olin osewinani tietämätön siitä. Minä kyssyn hänelää, joko sinä pian lähetetään kouluun opettawaksi. Hän suuttui ja sanoi, ettekö te siis ole tietäwinänne ja näkewinänne, että minä jo olen monta vuotta ollut kau-pungin koulussa opettawana. Moni on täältä lähetännyt lapsensa kau-pungin opettajain opettawaksi, koska arvelevat, ett'eivät lapset opivat hyvin täällä, jos pystyvät meidän pitäjän opettajan opettawana. Minä luulen kuitenkin, että hän on hyvä opettaja, ja sen tähden jääwät meidän lapset kaikki hänen opettawakseen, sillä minä olen huomannut, että ne ovat kaikki hyvin oppineet, jotka ovat olleet hänen kasvatettawanani. Minä tulisin siitä terran hänelle itselleenkin maininneksi ja lausuneeksi kummastukseni sen johdosta, mutta tuskin olin saanut sanoa ajatukseni, ennenkuin hän jo oli walmis antamaan siihen aiwan tyypdyttävän selityksen. Hän arveli näet, että syjä oli siinä, että useat vanhemmat tahtowat saada lapsiansa herroiksi, jos niitä wähänkin kouluuttawat, eiwätka hymmärrä, että talonpoikakin tarvitsee tietoa ja oppia voidaksensa toimeen tulla. Minä olen usein, sanoi hän, koettanut sitä selittää monelle täällä, mutta se ei ole ollut autettawissa. Syksyllä, kun koulut taas alkavat ja kun kyssyn, totko aikowat vielä lähettilää lapsensa

kaupunkiin, jaan usein västauksesi: sinnepä ne taas tuli lähetetyksi. Kyllä on hyvä kouluttaa lapsiasi, jos ei niistä waan, futen wälistä tapahduu, tule tuollaisia puoleksi siwistyneitä, jotka eivät kelpaa wirkamiehiksi eivätkä tahdo olla talonpoisia. Sellaiset ovat harvoin näkyviissä ja tunnusissa siellä, missä työtä tehdään.

Hos hvem är gossen för att få undervisning (för att undervisas)? Hos din broder. Till hvem tänker du sedan skicka honom för att få undervisning (för att undervisas)? Jag tror, att jag sedan skickar honom till staden för att få undervisning (för att undervisas) af stadens bästa lärare. I går, då jag var hos Eder, låtsade din broder först alls icke känna mig, men då jag beslöt att icke heller låtsa känna honom, så kom han slutligen till mig och frågade, om vi icke voro gamla bekanta. Jag låtsade först icke komma ihåg honom, men slutligen började jag skratta och sade honom, att vi åtminstone förut låtsat vara mycket goda bekanta, ehuru vi nu icke låtsat känna hvarandra. Han hade blifvit skickad hemifrån bort för att sättas i skola, men jag hade hela tiden varit hemma för att arbeta på åker och äng. Knappt hade jag hunnit säga honom detta, förrän hans fader råkade se oss och kom till oss och sade: jag gläder mig, att i icke blifvit främmande för hvarandra, ty deraf ser jag, att han icke glömt sina gamla vänner, ehuru han länge varit borta från oss. Han har nu fått sitt arbete utfört och tänker derför tillbringa en del af sommaren här hos oss på landet. Sedan detta blifvit sagdt, gingo vi alla in för att äta. Jag har ofta, fortsatte fadern, ångrat, att jag skickat dig till staden för att uppfostras och icke låtit dig förblifva bonde, ty jag har trott, att du skulle blifva främmande för oss, men nu gläder jag mig, emedan jag ser, att det icke har gått så.

120.

Kesällä, kun käymme ulkona, kuulemme lintujen laulawan metsässä. Koko luonnon huomaamme iloitsewan. Auringon näemme paistawan. Ihminen toivoa aina pyhyvänsä onnellisenä, mutta huomaa kuitenkin usein peittyvänsä. Moni oliisi suonut hänenkin täenne tulewan, ja hän sanoikin tulewan, mutta nyt ei kukaan kuitenkaan ole nähty hänen tulewan. Tänne kehuttiin tulewan paljon muutakin väkeä, jota en nyt

wielä ainakaan näe tulseen. Luuletko kenenkään wielä tulewan? En usko kenenkään enää tulewan. Äsken nähtiin naapurin menewän tästä ja hän sanoi palaawansa, mutta ei hänen ole nähty palanneen wielä. Minä epäisen hänen palaawankaan, koskei hänen wielä ole sanottu tulseen takaisin. Hänen sanottiin saaneen wieraita ja sen tähden ehkä jääneen fotiin. Jotain sellaista minäkin pelskään tapahtuneen. Hänen on jo kauan luulsttu lähteneen, mutta tuossa minä wielä äskeni hänen näin seisowan. Kyllä minä olen hänestä kuulstut sitä puhuttawan, mutta en olisi uskonut, että minun olisi tarvinnut sitä itse nähdä. Muistaakseni hänen on ferrottu usein ennenkin sitä tehneen. Kukaan ei ole uskonut sitä näin woitawan tehdä, waikka on ferrottu sitä tehdyn. Hän ei olisi luulstut lupaa pyydettäwän, mutta nyt hän kummiinkin saa nähdä sitä käydyn pyytämässä.

Jag tror icke, att du förstår denna sak, ehuru du tror dig förstå den. Hvar och en tror sig förstå mera, än han förstår. Tror du, att dina föräldrar skola komma till oss i morgen? Jag tror, att de icke skola komma. Först trodde jag, att de skulle komma, men då det berättades, att de väntade främmande till sig, så förstod jag, att de ämnade vara hemma. Aldrig hade man sett eller hört, att det samlats så mycket folk i kyrkan, som det berättades hafva varit i går. Mången fruktade, att det skulle uppstå alltför stor trängsel, och man väntade blott, att de, som kommit sist, skulle begifva sig bort, emedan man hoppades, att de skulle märka, att det var alltför mycket menniskor i kyrkan. En gång tviflade jag redan, att alla skulle slippa ut, men till min glädje fick jag dock se, att allt gick lyckligt. Då jag hörde, att allt gått väl, blef jag glad. Sedan berättades det, att det varit många, som varit nära att blifva sjuka. Ingen hade man dock sett blifva sjuk. Jag förmodar, att mången hade trängt sig ut, då han märkte, att han började må illa. Jag har hört berättas, att det ofta varit stor trängsel i kyrkan. — Tror du, att denne gosses flit blifvit berömd i skolan? Han sjelf försäkrar, att läraren ofta berömt hans flit, men jag tror icke, att det någonsin skett. Tvärtom misstänker jag, att han ofta blifvit klandrad för sin lätja. Så har jag åtminstone hört berättas af andra (andra berätta). Man har berättat mig, att han till och med blifvit straffad för lätja. Sjelf har han aldrig sagt mig, att läraren straffat honom.

121.

Luuletko noiden poikien olewan ahkerat? En minä ainakaan usko heidän olewan ahkeria. Nähden niistä olen kuullut olewan ahkeran. Minkä? Sen, joka istuu welsjö i wieressä. Etsi usko muiden olewan? En, muiden luulen olewan laisjoja ja huolimattomia. Ne näyttävät ainakin olewan sellaisia. Minun mielestäni he näkyvät kaikki olewan aiwan hyviä ja tunnon poisia. Siellä kuuluu olewan muitakin poisia, kuin meidän pojat. Kyllä niitä siellä kuului olseen koko joukko. Kaikki tuntuvat olewan hyvin iloisia. Tuntuuko ilma sinun mielestäsi olewan kaunis? Kyllä se minun mielestäni näyttää olewan hyvin kaunis ja ihana. Luuletko naapurille tulevan tänään pason väkeä? Kuuluu sinne tulevan ainakin pari hymyntää henkeä. Sellaisia, joita minä en tiedä tuntemani, kuulun kutsutun monta. Näkyjä sinne jo saapuneenkin muutamia wieraita. Missä sinä näytät olewan niin lewoton? Minun mielestäni tuntuu aina olewan ikävätä, jos wieraat, jotka ovat kutsutut, ei välttä näytä tuntewan toifiansa. Kutenka ne kaksi lienevät, jotka jo sanoit tulleen. Toinen näkijä olseen meidän uusi pappi ja toinen sanottiin olewan hänen welsjensä. Tuossa saat nähdä taas kolme ajawan sinne. Kenen luulet tuon wanhan naisen olewan? Hänen kerrotaan olewan nuoren pappimme äiti. Hänen sanotaan jo lauan olleen lesken.

Sade du, att gossarne vore villiga att komma med mig att segla? Nog tror jag, att den yngste åtminstone är villig dertill, men jag tror icke, att du af honom skall hafva någon hjelp, ty jag förmodar, att han är ovan. Tror du, att de äldre gossarne äro mera vana? Nog vet jag, att de äro vanare, emedan jag sett, att de ofta sjelfva varit att segla med sin egen båt. Man berättar, att de äro mycket skickliga att segla, och deras båt säges segla bra. Jag vill minnas (olen muistawinani), att de sista sommaren fingo första priset å kappseglingen vid Hangö, och detta torde bevisa, att de icke äro några dåliga seglare. Ja, nog tror jag, att de äro skickliga seglare, men jag förmodar, att de nu icke hafva tid att komma med dig, emedan man berättar, att de bageg ämna läsa flitigt i sommar för att kunna taga examen redan i September. Man berättar äfven att de hellre segla med sin egen båt, om de någon gång anse sig hafva tid. Man tyckes således icke kunna härifrån få någon med sig att segla, då ingen säges

hafva tid. Det berättas, att här i grannskapet bo tvenne studenter, och dem, tror jag, du nog kunde få med dig, ty de berättas hafva kommit på landet för att blott roa sig. De tyckas äfven vara glada unga män, med hvilka jag tänker, att du kommer att hafva det rätt trefligt. Vädret tyckes äfven vara vackert, så att du sålunda synes få en ganska treflig seglats i gång. Man säger, att de just gått ned till stranden för att simma. Om jag känner dem rätt, så tror jag, att de nog äro villiga att komma med dig på en liten segelfärd.

122.

Kaupungin valloitettuansa ajoiwat wiholliset asukkaat kaupungista pois. Ryöstetthänsä ja postettuansa suuren osan kaupunkia lähtiwäät he wihdoin pois. Wihollisten lähdeitä palasiwat karvoitetut asukkaat takaisin. Nähdeessään entiset asuntonsa olevan postetut ja ryöstetyt juriwat he suurta wahinkoansa, waan toinnuttuaan ensimmäisestä hämmästyksessään rupeisiwat he taas hankkimaan itselleen uusia asunnoita. Talven tultua lähtiwäät wiholliset maasta pois. Meidän isänmaassamme kertoo historia olleen paljon sotia ja wihollisten usein hävittäneen kaupungeitamme. Mutta sotien lopputua on kansamme suuren ahkeruutensa avulla taas alkanut warttua. Wihollisten saavuttua maahan on kansa aina urhoollisesti puolustanut maataan. Okaamme kiitolliset esi-isilleemme, jotka sydänverensä alttiifsi antamalla ja kaikki uhrattuaan ovat meille pelastaaneet tämän kallin maan! Isomniksi kasvettuamme tehkäämme ahkerasti työtä isänmaamme hyödyksi! Tukintosi suoritettuasi riennä, nuorukainen, tiedoillaasi palwelemaan kansaasi! Ahkerasti työtä tehtyäsi tunnet itse si onnellisemmaksi, kuin laiskana oltuasi. Onnellinen se, joka, nuorena oltuaan ahkerä, wanhaksi tultuaan saa nauttia muiden funnioitusta ja pitää hyväni omantunnon.

Då barnen kommit hem, lade de sig att sovva. Sedan de sovit några timmar, stego de upp. Efter att hafva uppstigit och ätit litet gingo de ut på gården att leka. Då grannens barn märkt, att de redan voro hemma, kommo de till dem. Sedan de helsat på hvarandra, började de alla leka. Då de alla lekt en kort stund, gingo grannens barn bort. Sedan de främmande barnen gått, kommo våra barn in. Sedan de suttit inne en stund, befalde föräldrarna

dem att läsa. Sedan de läst, gafvo föräldrarna dem åter lof att gå ut. Om söndagen gå barnen i kyrkan med föräldrarna. Sista söndagen kommo de i kyrkan, sedan gudstjensten redan begynt. Om du går i kyrkan, så gå, innan gudstjensten begynt! Sedan dagens arbeten blifvit gjorda, kan du sitta lugn och sysslolös.

Sedan Troja blifvit eröfradt af Grekerna dödades många Trojaner (*Trojälainen*). Sedan (min) far gifvit bort sin bok, måste jag köpa en ny. Då qvinnan hört, att hennes man insjuknat, skyndade hon att söka läkare. Sedan fienderna blifvit förjagade ur staden, kommo invånarene tillbaka. Då fem år förflyttit, skall jag komma åter till mitt hemland. Sedan jag fått mitt arbete färdigt, ärnar jag gå ut. Kommer du till oss, då du fått arbetet färdigt? Nej.

123.

Suomen vanhimmassa kaupungissa, Turussa, ei ole niin paljon asukkaita kuin Helsingissä, Suomen pääkaupungissa. Kauppana kaupungissa Viipurissa puhutaan monta eri kieltä. Tehdaskaupungissa Tampereella *) puhuu kansa suomea. Mailman suurimmassa kaupungissa, Lontoossa, on neljä miljoonaa asukasta. Synthymäpitäjässänsä Kangasalla *) ei tuo mies ole kymmenen vuoteen kähnyt. Minä olen usein ollut kaupunkime rikfaimman kauppiamiehen, Riikosen, luona. Hän lukee usein suuren runoilijamme Runebergin teoksia, joista jo moni on käännetty suomenkielille. Eepostamme Kalevalaa hän myös on lukenuut. Jos josskus matkustat Etä-Suomeen, niin älä unohta mennä fäthomaan kauista Punkaharjua ja Suomemme suurinta ja kauniinta putousta, Imatraa. Oletko kähnyt suuren kansalaisemme Lönnrotin synthymäkapellissa, Sammatissa? En. Suomalaisen kirjallisuuden seura on Sammatin kirkkomaalle phystytännyt hänen muistoskeen kauniin hautapatsaan.

I vårt fosterland Finland finns många vackra trakter. Har du varit i handelsstaden Uleåborg? Nej. I vår lilla stad Hangö finns om sommaren ofta resande, som boda. Jag bodde sista sommaren i en af Finlands vackraste socknar Kangasala. Har du sett Bergström, vår nye befallningsman? Nej, men jag hörde berättas i går, att han hade varit på visit (wieraissa) hos vår kyrkoherde,

*) Använtes ej i inre lokalkasus.

Bergström, som lär (säges) vara hans bror. Jag var i går hos gärdsegaren Lehtonen, min förra husbonde. Hvar är hans gärd? Wid stadens längsta gata, Slottsgatan (Linnankatu). Jag känner icke stadens rikaste handelsman, Kauppinen. Jag har hört berättas, att han sista sommaren bodde på landet i närheten af Finlands största fabriksstad, Tammerfors. Om du någon gång kommer till vår lilla socken Walkjärvi, så glöm icke att besöka mig, ty det är alltid trefligt att få se gäster från Helsingfors, vår hufvudstad. Jag bor icke mera i Helsingfors; jag har flyttat till Wiborg, Östra Finlands hufvudstad.

124.

Tässä kylässä on kolme Heikkilää, mutta minä olen isäntänä suurimmassa Heikkilän talossa, welseni taas on isäntänä kylän pienimmässä talossa, Mattilassa. Asuko nuorin welseni wielä Suomen siwistykseen wanhimmassa pesäpaikassa, Turun kaupungissa? Ei, hän on muuttanut siwistyksemine nykyiseen pesäpaikkaan, kauniiseen Helsingin kaupunkiin. Helsingin Vanhassakaupungissa (Gammelstaden) ei asu paljon ihmisiä, mutta nykyisessä Helsingissä, Suomen pääkaupungissa, asuu enemmän kuin 40,000 asukasta. Helsinki on Uudenmaan läänissä, Turku taas Turun ja Porin läänissä. Minä en ole käynyt Salon kauppalassa enkä Rauman ja Porin kaupungissa, mutta Uudessakaupungissa sekä pienessä Naantalin ja wanhaassa Turun kaupungissa olen ollut. Ruotsin mainion kuninkaan Kustaa I:n Vaasan hallitessa perustettiin Suomen nykyinen pääkaupunki, Helsinki. Ruotsin suuren kuninkaan Kustaa II:n Adolfin johdolla taisteliwät Suomalaiset Saksamaalla kolmenkymmenen vuotisessa sodassa. Eilen kävin tervehtimässä nutta pappiamme, pastori Makkosta, joka nykyään muutti tänne. Hänen kuulun asuvan serkkunsa, lautamies Pynnösen, luona. Täällä pitäjässä on kaksi lautamies Pynnöstä. Kummankin Pynnösen luona hän asuu? Hän asuu wanhemman lautamies Pynnösen luona. Täällä on useita lautamiehiä, yksi nimeltä Lehtonen, kaksi nimeltä Pynnönen ja yhden nimi on Eronen. Eronen on nuorin laifista, Lehtonen wanhin. Minä käyn usein pitäjämme wanhemman lautamiehen, Lehtosen, luona, mutta nuorinta lautamiestä, Erosta, en tunne. Pynnöset tunnen molemmat. Wanhemman lautamies Pynnösen luona näin eilen myösken nuoremman lautamies Pynnösen sekä

wanhimman lautamiehen, Lehtosen Talossa on kaksi Mikkoa, toinen renki, toinen torppari. Renki Mikolla on rahaa, torppari Mikolla ei ole rahaa. Talossa on toinenkin renki, nimeltä Juhu. Isäntä kiittää Mikko renkiänsä, mutta sanoo Juhon renkiänsä laiskaksi. Rengillensä Juholle ja torpparillessä Mikolle hän ei anna palkintoja. Vanhalla tuomari Tuomosella on waan yksi poika, joka isänsä kuolua tulee pitääjämme rikkaaman talon, Mattilan, omistajaksi. Meidän kylän Mattilan talo on köyhä. Meidän kyläsä ei vät ole rikkaita muid kuin molemmat Heikkilät. Kirkon kylän Heikkilässä on kolme poikaa. Talo kuuluu isännän kuolua tulevan wanhimmalle pojalle, Kalleelle, ja nuoremille, Mikolle ja Juholle, kuuluu ostetun kummallekin oma talo, en tiedä varmaan, mistä. Niismiehellämme, Juhu Sulho Seppälässä, on myösken talo itsessään. Hänen welsellään, Urjö Maurissa, ei ole taloa eikä muutakaan omaisuutta.

Jag besökte senaste sommar länderna Tyskland och Frankrike. I Frankrikes huvudstad, Paris, dröjde jag tre veckor. I den vackra staden Paris finnas många vackra och ståtliga byggnader. Från Paris reste jag till Berlin, Tysklands huvudstad. Derifrån fortsatte jag färden genom Petersburg, Rysslands huvudstad, tillbaka till mitt fosterland Finland och tillbragte sedan resten af sommaren i den lilla staden Brahestad i Österbotten och Uleåborgs län. Rhenflodens stränder fann jag vara mycket vackra. Då jag reste utrikes, for jag först från Helsingfors med ångbåten Nikolai till Lybeck. Utlänningar hafva på de sista tiderna ofta besökt vårt fosterland Finland. Det finnes hos oss mycket vackra trakter. Imatra vattenfall är mycket berömdt. Saimas vattendrag (wedet) äro äfven mycket vackra. Kangasala socken i närheten af staden Tammerfors är berömd för sina vackra utsigter. — I går såg jag, då jag spatserade på gatan, den gamle herr Makkonen. Fru Makkonen känner jag icke. Har du läst skalden Tegnérs arbeten? Nej, men vår store skald Runebergs arbeten har jag läst. Den unge och kloke klockaren Lehtonen har jag ofta sett läsa skalden Runebergs verk, af hvilka redan många äro översatta till finskan. Den äldre klockaren, Lehtonen, har jag ej sett på lång tid. Äro dessa båda Lehtonen bröder? Nej, de äro kusiner, men den äldre klockaren Lehtonen är broder till den rike mjölnaren Lehtonen. Det finnes äfven en annan mjölnare, Myllynen, som är fattig. Åt den fattige mjölnaren Myllynen samlades förra året litet penningar,

då han var sjuk. Den rike mjölnaren Lehtonen har en stor hund Musti. Han vågar icke låta sin stora hund, Musti, vara lös, ty den biter. I fjar bet den en gång domaren Tuomonens lilla son, Karl. Vår husbonde, nämndeman Saari, har mycket böcker. Känner du vår kyrkoherde, Blom? Nej, men den unge pastorn Laine känner jag. Har du någonsin varit hos den gamle gubben Mattila? Nej, jag känner icke den gamle gubben Mattila sjelf, men hans yngste son, Juho, känner jag. I går såg jag socknens äldste man, soldat Stolt, sitta på trappan framför sin boning. Gårdsegaren Juho Wäinö Mattilas söner gå alla i skola i staden Björneborg. Åt hans yngste son, Karl, gaf läraren belöning för hans flit, men åt den äldste sonen, Antti, gafs icke någon belöning. Svenskarne älska sin hjeltemodige konung Karl XII, ehuru han bragte det svenska (Sveriges) väldet på förfall. Under Ludvig XIV:s tid var det franska (Frankrikes) väldet stort och mäktigt. Den store skalden Molières namn är odödligt.

125.

Poika tuli tupaan laffi pääsjä. Nuorempana hän oli usein kipeä. Nämä isännän seisowan ulkona pää läslessänsä. Torppari meni metsään firves käsinvarrella. Vanhat akat istuivat usein koiranpenitka tai kissanpoika polwella. Lapset meidän pitää olla ahkerat woidaksemme miehinä polwella maatamme. Jos ei meitä lapsina pakoiteta ahkeruuteen, niin woi tapahtua, että miehinäkin pyshymme laiskoina ja toimettomina. Rotka ammuttiin kala suussa.

Jag såg din broder gå med böcker i handen till skolan. För en vecka sedan såg jag honom springa barhufvad på gatan utanför skolan. Hvad man lär sig såsom ung, det minnes man såsom gammal. Männens gå till ängen med lien på axeln. Den gamle mannen sitter på stolen med händerna i kors. Gossen kom in med leriga stöflar. Gossen föll, så att han fick ett hål i hufvudet. Nu kan han icke gå till skolan med sjukt hufvud. Hemma låtsar han stundom sitta med en bok i handen, men jag tror, att han icke läser något. Denne man måste redan såsom liten gosse lemlna hemmet. Såsom större har det ofta varit svårt för honom att lefva. Nu lefver han godt såsom statens tjensteman.

126.

Tyttö on welseänsä wuotta nuorempi, mutta on kuitenkin häntä tuumaa pitempi. Tiikeri on jalopeuraa julkempi. Kettu on useita muita eläviä kavalalampi. Waikka sinä olet minua muutamia vuosia vanhempi, olen minä kuitenkin sinua taitawampi. Tuo myöhinen silta on entistä parempi ja kauniimpi. Weli on tehnyt thörsä paljoa huonommin, kuin sisar. Mitenä en usko, että tuo poika on muita ahkerampi. Tuota poikaa pidetään muita taitawampana, mutta en minä luule häntä taitawamaksi kuin muitakaan. Kyllä hän joskus osaa läksynsä paremmin, kuin muut, mutta ei hän ainakaan naapurin poikaa ahkerampi ole. Sinä olet viime aikoina tullut entistäsi iloisemmassa. Mielis marffkoja parempi, toimi töitä kallihimpi. Mitä pikemmin tulset, sitä parempi. Olen minä asunut suuremmisakin huoneissa, kuin näissä, mutta sinä et luultawasti ole asunut näitä suuremmisissa huoneissa.

En klokare man än denne känner jag icke, men nog torde det väl finnas klokare än han. Det nya tornet är mycket högre än det förra. Du är icke äldre än jag, utan jag är ett år äldre än du. Fadern blef äldre än modern. Vattnet håller sig fortfarande högre än bron. Denne gosse är flitigare än hans broder. Jag har icke sett en vackrare stad än vår hufvudstad Helsingfors. En vackrare utsigt än denna ser man sällan. Modern, som är två år yngre än fadern, ser äldre ut än fadern, ty fadern har på senare tider varit friskare än modern, som har varit sjukligare än förut. Sjön är tre alnar djupare än floden. Den nya bron är sju alnar längre än den förra. Han kom tre dagar förr, än man väntat. Min broder är ett år äldre än jag, men jag är tre år äldre än min syster.

310. YH. 76.

Yliom. kiel. 3.

Kallio

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 0573

